

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elu nitosfu ... kol hilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Zera‘im

Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-

Dihrenfurç, 543 [1782 oder 1783]

ינש רשעמ תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11109

כתב הרמב"ם סדר אחר מעשר ראשון מעשר שני על סדר פעלתם :

פרק א מעשר שני אין מוכרין אותו אפי' להוליכו לירושלים לפי שהוא קדש וסתם

מתניתין כרבי מאיר דאמר מעשר [שני] ממון גבוה הוא : ואין מחליטין אותו : לא יאמר לו הילך יין ותן לי שמן שמן ותן לי יין : ואין שוקלין כנגדו : סלע של חולין כנגד סלע של מעשר שני משום ביווי מזה :

ולא יאמר אדם לחברו בירושל' לעיל חיירי חזן לירושלים והכא קאשמע לן דאפילו בירושלים שקונין בדמיו מאלל ומסתה אינו רשאי להחליף : וכן שאר כל הפירות : אפילו אותן פירות דמעשר ידיהו לא הוי אלא מדרבנן : אבל מותנים זה לזה מתנת חנם : כגון שזמינו לאכול עמו על שלחנו ודברי הכל היא אבל לתת לו במתנה ממש לדברי האומר מתנה כמכר אסור :

אין מוכרין אותו דגמרינן באולה גאולה מהרמיה נאמר במעשר ויקרא בו לא יגאל : ונאמר בחרמים (שם) לא ימכר ולא יגאל מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו : תמים חיי' והוא הדין נמי שחוט שנאמר לא יגאל אינו נמכר לא חיי ולא שחוט לא תמים ולא בעל מוס' : אלא תמים חלבו ודמו קרבין על גבי המזבח : והבשר אוכלים אותו בעתלים בירושלים : ובעל מוס' אוכלים אותו בעלי' ככל מקו' ואידי דבעי למתני סיפא גבי בכור מוכרים אותו תמים חיי' : תני נמי רישא תמים חיי' : ואין מקדשין בו האשה דהוי פמכר : הבכור מוכרין אותו תמים חיי' : משום דבכור כתיב (במדבר יח) לא הפדה : אבל כי כר הוא : ומקדשין בו את האשה : דממנו של כהן הוא ומת' למוכרו : אסימון' מטבע שאין עליו צורה ואין מחללין עליו מעשר שני דכתיב (דברי יח) וזרת הכסף בידך כסף שיש עליו צורה : ולא על המטבע שאינו יולא דכתיב (שם) ונתת הכסף בכל אשר תאוו כספן' : פרט לכסף שאינו יולא שאינו יכול לקנות ממנו מה שהוא רוצה : ולא על המעות שאין ברכותו : כגון שטל כיוסו לים הגדול אינו יכול לפדות מעשר שני על מעו' שבתוכו שהוא לריך לשכור מי שטע על פני המים להג'ואו : ג' הלוקח בהמה לזבחי שלמי' : ממעות מעשר שני שכל הוא עקר מעות מעות מעשר שני לקנות מהם שלמי' דילפינן שם לבזר' שיה מהר עיבל : והיה שאינה ראויה להקדשה וקנאה ממעות מעשר שני לאכול אותה בשם תאוה כלומר חולין : יצא העור לחולין : וא"ל לאכול דמיו בירושלים

פרק א אין מוכרין אותו פירש הר"ב דוסתס מתניתין כרבי מאיר : וכן פסק במשנה ג' ד' דפרק ד' ובית הלל נמי סברי דמזון גבוה הוא במשנה ג' פרק ה' ומשנהו פרקו' דפאה : ועיין פרקו' דפסחים משנה ג' ומ"ט שם : ועוד במשנה ו' פ"ד דמכילתין :

ואין ממשכנין אותו מפני שכתוב בו ברכה ירושל' : ולא שוקלין כנגדו : פיר' הר"ב סלע של חולין וכו' וכל שכן פירות נגד פירות וכן פירש הר"ש לתרויכו : וכתב עוד דמוכר בפרק כמה מדליקין דאין שוקלין סלע וכו' ואפילו לחלל עליהן מעשר שני שמא לא יכוין משקלוהו ומסיק ליה לחולין : וע"כ :

מתנת חנם כתב הר"ב כגון וכו' אבל לתת לו מתנה וכו' אסור וכן פסק במשנה ג' פ"ד ועיין במשנה ג' ה' דפ"ה : ומ"ט הר"ב כגון שזמינו וכו' אבל לתת לו ממש לדברי האומר מתנה כמכר אסור : ונ"ל דדוקא (לעניינן) לתת במתנה מעשר שני פליגי אבל אפשר ויכול להיות דלקבוע

למעשר כולי עלמא מודו דאין מתנה קובעת כמכר : וכשני סתמות היינו משנה ראשונה דפרק שני דמעשרות : ומשנה ב' פ"ג דמעשרות : ב' תמים חיי' פיר' הר"ב והוא הדין נמי שחוט : עיין מה שכתבתי בריש פרק ה' דזכורות : **הבכור** מוכרין אותו תמים חיי' : וכתב הרמב"ם ושמה תאמר כיון שהבכור לכהן מה תועלת ליה שקנאו' הנה תועלת גלויה ומפורסמת כי אם נפל בו מוס' ויאל אכלו יאכל אותו הקונה אותו עכ"ל : ומתניתין בזמן הזה : בזמן המקדש אין מוכרים אותו תמים שמועד לקרבן ואין לכהן זכות בו : כדאיחא פרק קמא דתמורה הביא הר"ש ומשום הכי לא מליקתני שחוט דתמים שחוט בזמן הזה יקבר כדתנן סוף פרק ה' דזכורות :

ג יצא העור לחולין לשון הר"ש וכולהו נפקא לן בריש פרק ג' דעירובין דתניא בן צב צב [אומר] בבקר מלמד שלוקחים בקר על גבי עורו (ויצא העור לחולין ואין צריך למכרו ולחזור ולאכלו בירושלים) ובגאון מלמד שלוקחים לאן על גבי גיאותיה (פירש"י אע"ג דאיכא חרתי עור וגזיה דכספו לחולין ע"כ : ביין מלמד שלוקחין יין על גבי קנקנו מלמד וכשכר

א תי"פ נ"ט ח"ט ה"ל' כ"ט ס"ה"ט ג"ס ס"ה"ט ד תי"פ ס"ה' בכורות ה"ה"ה ה"ת"ג ח"ט ה"טו ר"כ"ב ז' תמורה ז' ה"ט ס"ה' ז' ז"ת פ"ד ע"ה ח"ט וכו' ע"ה ז' ד"ט"ג ח"ט ז' ח"ט וכו' ע"ה ח"ט ז' ח"ט ז'

תלמד שלוקחין תמיד מהחמין ומימורה דבי"ת דריש וכן
 מסקי תמוס' דהתם דמימורה דבי"ת דריש דפרטי לריבין
 לכלל ופרט וכלל כדפי' הר"ב לקמן משנה ה' וכתב עוד הר"ש
 דחיה לבשר תאווה דנקבה אגב העור וקליפי אגוויס ילפי' כמה

מ"ט
 ב' חולין כה'
 ח"י ק"ס ס"ו
 ב' חולין כה'
 ח"י ק"ס ס"ו
 ד' ח"י ק"ס ס"ו
 ח"י ק"ס ס"ו
 ח"י ק"ס ס"ו
 ח"י ק"ס ס"ו

מ"טנו : מקום שדרכן למכור
 סתומות : כלומר שמוכרין
 הקנקן עם היין : לשון המיר'ן
 שהוכרתי : התמך פירש הר"ב
 פסולת של ענבים וכו' : ובפר'
 בתרא דמעשרות משנה ו' מפרש
 דכן בשמיים : אינו נלקח
 בכסף מעשר : לשון הר"ב דחשיב
 כמו מים : ואין צעין פרי מפרי
 וגדולי קרקע : ולקמן במשנה
 ה' הביא הר"ב : וכן הרמב"ם
 ברייתא דמעטע מים ומלח
 מגדולי קרקע ופירש הרמב"ם
 שהמים יסוד פשוט הם והמלח
 אדמה שרופה ע"כ : אבל הך
 דהכא ברייתא בפרק בכל מערבין
 דף כ"ו : ופרק מרובה דף ס"ג
 והכי נמי איתא פרק ג' מיניס דף
 ל"ה : ונריך לומר דהך ברייתא

מקום שדרכן למכור סתומות : יצא קנקן
 לחולין האגוויס ויהשקרים יצאו קלפיהם
 לחולין התמך עד שלא החמיין אינו נלקח
 בכסף מעשר : ומשהחמיין נלקח בכסף
 מעשר : ד' הלוקח חיה לזבחי שלמים
 בהמה לבשר תאווה : לא יצא העור לחולין
 כדריין פתוחות או סתומות : מקום שדרכן
 לימכר פתוחות : לא יצא קנקן לחולין
 סלי זיתים : וסלי ענבים עם הכרי : לא יצאו
 דמי הכרי לחולין : ד' הלוקח מים ומלח
 ופירות המחוברים לקרקע : או פירות
 שאינן יכולין להגיע לירושלים : לא קנה
 מעשר הלוקח פירות שוגג : יחזור דמים
 למקומן

ירושלים : יצא הקנקן לחולין ואין נרדף למכור ולאכול דמיו
 בקדושת מעשר בירושלים והני מילי כשהמוכר והקונה
 הדיוטים ואין נותנים עיניהם אלא בבשר לאכול וביין
 לשותת : אבל אם אחד מהם אומן לעבד עורות : או יוצר
 חרס לעכושי ודאי נותן עיניו

בעורו או בקנקניו נעשה כקונה
 זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ולא
 יצאו לחולין : התמך : פסולת
 של ענבים שנתן עליהם מים :
 אינו נלקח בכסף מעשר דחשיב
 כמו מים : ואין צעין פרי מפרי
 וגדולי קרקע : נקח בכסף
 מעשר : דכיון שהחמיין חשיב
 אוכל : והוא דרמא תלתא ואשכח
 ארבעה : ד' הלוקח חיה לזבחי
 שלמים : ואין קרבן בא מן החיה
 דחשיב (ויקרא א') מן הבקר ומן
 האילן : ובהמה לבשר תאווה
 חכמים גזרו שלא יקנו בהמה
 ממשות מעשר שני אלא שלמים
 לפי שבראשונה היה מותר ליקח
 בהמה לבשר תאווה כיון שראו
 שהיו הכל לוקחים בהמה לבשר

תאווה ומכריחים אותה מעל גבי המזבח חזרו ואמרו לא יקחו :
 אין העור יוצא לחולין : כלומר אינו בתורת זו שיצא העור
 לחולין אלא לא קנה מעשר לא החיה ולא בהמה דנעשה
 כקונה שור לחרישה דמי מעשר דלא קנה מעשר : לא יצא
 הקנקן לחולין : כיון שנהגו למכור היין בלא הקנקן : לא יצא דמי
 הכלי לחולין : לפי שדרך למכור בלא הכלי : ה' הלוקח מים
 ומלח וכו' : מים ומלח אין נקיים בכסף מעשר שני דחשיב
 (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאווה נפשך כלל בבקר
 ובצאן וביין ובשכר פרט : ובכל אשר תשאלך נפשך חזרו וכלל
 כלל ופרט וכלל אי אחת דן אלא כעין הפרט : מה הפרט מפורש
 דבר שהוא אוכל וגדולי קרקע : דבקר וצאן גדלים מן החמשים
 שהם גדולי קרקע ותלוש : ודבר המתקיים עד שמוליך
 לירושלים : אף כל דבר שהוא אוכל וגדולי קרקע ותלוש
 ודבר המתקיים יצאו מים ומלח שאע"פ שהן אוכל אינן גדולי
 קרקע : יצאו פירות המחוברים לקרקע : שאינן תלושים
 יצאו פירות הנרקבים קודם שיגיעו לירושלים שאינן דבר
 המתקיים שכל אלו אין נקחים בכסף מעשר : לא קנה מעשר
 ולא חלה קדושת מעשר על הדבר הקנוי ולא יצאו המעות
 לחולין : הלוקח פירות שוגג : שלא היה יודע שמכסף מעשר
 הוא קונה : יחזרו דמים למקומן : המוכר לוקח פירותיו ומחזיר
 הדמים משום דהוי כמקח טעות שאם היה יודע הלוקח שהם
 דמי מעשר לא היה לוקח בהם פירות הללו משום טורח הדרך
 וכיון דשוגג הוא בטל
 מקח

סברה שאע"פ שהמים נקיים מתחת לארץ ככתוב במעשה
 בראשי ולא מקרקע גדלי מ"מ הואיל ונובעים הם מהארץ
 ונראין לעין כאלו גדלים ורבים מן הקרקע אכסרין למעוטיהו
 משום דלא הוה פרי מפרי : וכן לאותו המלח שהוא מים שרופים
 ומ"מ קשיא בין להר"ב בין להרמב"ם דלא ה"ל להביא ברייתא
 זו דמתעטף אף גדים דממים גדלים ומוניס : אלא הברייתא
 דדרשה ברבוי ומיעוט דלא ממעט אלא מים ומלח כדאית' בה'
 לחד מ"ד : ומיהו לדידיה נמי כשיש במים ומלח המעורבים
 שומן גדים מותר ואע"ב דלא קאמ' טעמא מ"מ פרי מפרי הוא
 והיינו טעמא דרש"י שכתב במתני' דמים ומלח אסור דלאו פרי
 מפרי הוא ולא כתב לגדולי קרקע : וכן בגמרא אדאמר' דמים
 ומלח מעורבים נמי לא דבעי' פרי מפרי : דדריש כלל ופרט
 ונ"ל דזהו שאמרו במתני' דלאו פרי מפרי הוא : לא דמאן
 דדריש ברבוי ומיעוט סביר' ליה שזריך פרי מפרי לא דממיל'
 כך הוא : וגדולי קרקע עיין מה שכתבתי במשנה ב' פרק ו'
 דבבא מציעא : ד' אין העור יוצא לחולין : פירש הר"ב דלא
 קנה מעשר : ועיין בפירוש משנ' דלקמן : לא יצא קנקן
 לחולין ויאכל כנגד דמי הקנקן הר"ש ועיין מ"ש בריש פרק ב'
 ה' הלוקח מים ומלח : פירש הר"ב שאינן גדולי קרקע
 עיין מ"ש במשנה ג' :
 יחזרו דמים למקומן : פירש הר"ב משום דהוי כמקח טעו'
 שאם היה יודע וכו' כלומר אמן שהדי וכו' ומש' הכי לא
 מצי

מקח : מויד * שידע שכסף מעשר הוא * יעלו ויאכלו במקום אשר יבחר ה' כלומר בירושלי : ואם אין מקדש ירקבו * שהדבר הקדוש בכסף מעשר אינו נפדה טהור בריחוק מקום כדתן לקמן בפרק ג' : ו תקבר על ידי עורה * עם עורה לפי שגם עורה אסור : ז אין לוקחין עבדים וקרקעות * לפי שאינו אוכל ורחמנא אחר (דברי יד) בבקר ובצאן ואכלת שם : יאכל כנגדן * כנגד מעות מעשר שני שהגויא בדברי הללו יוציא זשלו ויקנה דבר שהוא אוכל ויאכל בקדוש מעשר בירושלי * והכא מידי כשדבר המוכר ומשום הכי לא תנא יחזור דמיס למקומן * אי נמי מתני איירי במויד * אבל שובג יחזור דמיס למקומן : קיני זבים וקיני זבות * שתי תורים או שני בני זונה שחייבין הזבים והזבות להביא וקיימא לן דכל דבר שהוא חובה אינה בא אלא מן החולין שאין אדם פורע חובו במעות מעשר שני :

מזי המוכר לטעון דלמא מויד הוא * אבל אין לפרש במאמינו דא"כ במתניתין דלקמן דמוקי לה הר"ב בדרח או במויד לוקמיה באינו מאמינו כך נראה לי : ואם אין מקדש ירקבו * עיין בפירוש הר"ב במשנה ז' פ"ח לעדיות * ומ"ס שם כ"ד :

פרק ב מעשר שני גיתן לאכילה ולשתייה דכתיב (ושם) בבקר ובצאן וביון ובשכר ואכלת שם * ושתייה בכלל אכילה * וסיבה כשתייה דכתיב (ההלים קט) ופצה כמים בקרבן וכשמן בעצמותיו : לאכול דבר שדרכו לאכול שאם קנה בכסף מעש' פת ונתעפסה * יין והקרים תבשיל וכבאש אין מחייבין אותו לאכול דבר שאין דרכו לאכול כדי שלא יסדו מעות של מעשר שני * אי נמי בקש לאכול תרדין לחין חיון או לכוס חטין חיות אין שומעין לו כיון שאין דרכן לאכלן כך : אין מפטמין את השמן לשום בתוכו עקרין וראשי בשמים משום דכלעי השמן ואזיל לאבוד שהשרשים אינן נאכלים : ואין לוקחים בדמי מעשר שני שמן מפוטם * משום דבעינן דבר השוה לכל אדם וזה אינו אלא למפונקים ולמעונגים : אבל מפטם הוא את היין * לעשותו יינמלין וכיוצא בהן : נפל לתוך יין של מעשר שני כשהוא חוץ לירושלים דבש ותבלין והשביח חולקין את השבח לפי חשבון כגון

מויד יעלו ויאכלו במקום * ואם אין מקדש ירקבו : ז * הלוקח בהמה שוגג יחזור דמיה למקומן * מויד תעלה ותאכל במקום * ואם אין מקדש תקבר על ידי עורה : ז * אין לוקחין עבדים * שפחות וקרקעות ובהמה טמאה * מדמי מעשר שני * ואם לקח יאכל כנגדן * אין מביאין קיני זבים וקיני זבות * וקיני יולדות * חטאות ואשמות * מדמי מעשר שני * ואם הביא יאכל כנגדן * זה הכלל כל שהוא חוץ לאכילה ולשתיה ולסיבה מדמי מעשר שני יאכל כנגדן : **פרק ב מעשר** שני גיתן לאכילה ולשתיה לסיבה * לאכול דבר שדרכו לאכול * לסוך דבר שדרכו לסוך * לאיסוך יין וחומין * אבל סך הוא את השמן * אין מפטמין שמן של מעש' שני ואין לוקחין בדמי מעש' שני שמן מפוטם אבל מפטם הוא את היין * נפל לתוכו רבש ותבלין והשביחו השבח לפי חשבון * דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון * עיסה של מעשר שני שאפאה והשביחו השבח לשני * זה הכלל כל ששבו חיבר השבח

ו תקבר אם מתה הרמב"ם * וכך תנן להדיא בפ"ג משנה י"א : על ידי עורה * ולא דמי למתני ג' דיאל העור לחולין דהתם לזבחי שלמי קקני * ונותן עיניו בבשר * אבל הכא דתקבר נמצא שהוא כאלו לא נתן עיניו בבשר * עיין במש"כ י"א פ"ג : ז * יאכל כנגדן שיחלל לא המעות על אותן שבד המוכר וכלה מלתא משו' קנסא כדמוכח בגמ' ר"ש פ"ג דקדושין דף כ"ו : זה הכלל כל שהיא חוץ לאכילה וכו' * עיין במשנה י"ב דפרק ה' * וגם עיין בריש פרק דלקמן :

פרק ב ולשתיה פירש הר"ב דכתיב בבקר ובצאן וביון ובשכר ואכלת שם * ושתייה בכלל אכילה ומיהו בריש פרק יוס הכפורים לא קיימי להך דרשא דפרכין דלמא על ידי אנגריין פירש"י מין מאכל שנותניו בו יין * ומסיק לא יליף שכר שכר מגו' מה להלן יין אף כאן יין : לסיבה עיין במתני דלקמן :

אבל מפטם הוא את היין * נראה לי לפי שאין היין נבלע בהם אבל הם נותני טעם טוב ביין * ודקדקתי בסוף פרק [בספרי] הרמב"ם ולא מלאתי שהעתיק לכל זו הכבא מן מפטמים וכו' עד הכא בפ"ג מהל' מעשר שני והכסף משנה לא העיר בזה וכו' ע : **השבח** לשני * זה הכלל כל ששבו ניכר וכו' * לא דמי לשבח עזים דמשנה ה' פרקו דערלה * ומשנה ה' פרק ג' דעכו"ס דיש עזים בפת שהם איסורי הנאה ועיין מה שכתבתי שם :

אם היין שוה שני סלעים ודבש ותבלין שוין סלע * והשביחו ועמדו על ד סלעים פודה את היין בשני סלעים ושני שלישי סלע : קפלוטות * כרתי פור"ש בלע"ז : השבח לשני * ופודה את הפת בשוין ואין חולקין השבח לעזים של חולין * אלא כל השבח למעשר שני לפי שאין שבו עזים ניכר בפת : כל ששבו ניכר * ששבו החולין ניכר במעשר שני שהוסיפו החולין על המעשר במדה ובמשקל אבל אם לא הוסיפו אלא בטעם אע"פ שנתעלה בדמים מחמת הטעם אין זה שבו ניכר :

א קדושין פ"ו
ס"ב
ב קדושין פ"ו
מ"ה פ"ה
מ"ט ו"ה הל"א
ג מ"ה פ"ג
ה"ה
ה"ה ס"ג
ה"ה ס"ג
ה"ה ס"ג

ג רבי

ב ר' שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלים פירש הר"ב קסבר לא ניתן לסיכה וכן פיר' הר"ש והקשה הרמב"ם דאם כן הו' ליה למימר ר' שמעון אומר אין סכין מעשר שני ולמה לו להזכיר בירושלים או הו' ליה למימר

תעשר שני לא ניתן לסיכה ומפר' שר' שמעון אומר שאסור לאדם לומר לחברו בירושלים שהוא תקום מיוחד להוציא מעשר שני שימשה אותו בשמן של מעש' שני וסתמשה יד מושחו ותהי' שכרו על המשיחה שמשחו ואינו מותר שיסתכר אדם ממעות מעש' שני וחכמים מתירין זה כי הם אומרי' שאין דמים למשיחת ידו ואין מקפדין בזה וכן אמרו בגמרא מה הקלו בתרומה כהלא דתניא סך כהן שמן תרומה ומביא ישראל ומעביל על גבי מעיו ואינו חושש ע"כ ועס' זה מתיישב גם כן לחכמים דמתני' לאו היינו תנא קמא כלומר מתניתין דלעיל :

תעשר שני לא ניתן לסיכה ומפר' שר' שמעון אומר שאסור לאדם לומר לחברו בירושלים שהוא תקום מיוחד להוציא מעשר שני שימשה אותו בשמן של מעש' שני וסתמשה יד מושחו ותהי' שכרו על המשיחה שמשחו ואינו מותר שיסתכר אדם ממעות מעש' שני וחכמים מתירין זה כי הם אומרי' שאין דמים למשיחת ידו ואין מקפדין בזה וכן אמרו בגמרא מה הקלו בתרומה כהלא דתניא סך כהן שמן תרומה ומביא ישראל ומעביל על גבי מעיו ואינו חושש ע"כ ועס' זה מתיישב גם כן לחכמים דמתני' לאו היינו תנא קמא כלומר מתניתין דלעיל :
מה לא אס' הקל פיר' מה זה לא כך אס' הקל וכו' וצ"כ
ובסדר משנה שבירושלמי לא גרס אס' ושמעתי לגרוס מה אס' לא והכי פירושו מה אס' דקאמרת כלומר אס' הקל וכו' לא הקל וכו' ובמשנה שבפיר' שהזכירו לא גרסין תיבת מה וכדתנן בפרק דלקמן משנה ו' ועיין משנה ב' :

השבח לפי החשבון וכל שאין שבחו ניכר השבח לשני : ב ר' שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלים וחכמים מתירין אמרו לו לר' שמעון אם הקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל אמר לה' מה לא (ס"א ל"ג א"ב) הקל בהרומד החמורה מקום שהקל בכרשינים ובתלתן נקל במעשר שני הקל מק' שלא הקל בכרשינים ובתלתן : ג תלתן של מעשר שני תאכל צמחונים ושל תרומה בית שמאי אומרי' כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיתה ובית הלל אומרי' כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה : ד כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים ונכנסין לירושלים ויצאין בטמא ר' טרפון אומר יתחלקו לעסות וחכמים אומרי' יפרו ושל תרומה ב"ש אומרי' שורין ושפיין בטהרה ומאבילין בטומאה וב"ה אומרי' שורין בטהרה ושפיין ומאבילין בטומא' שמאי אומר יאכלו צריך רבי

השבח לפי החשבון וכל שאין שבחו ניכר השבח לשני : ב ר' שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלים וחכמים מתירין אמרו לו לר' שמעון אם הקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל אמר לה' מה לא (ס"א ל"ג א"ב) הקל בהרומד החמורה מקום שהקל בכרשינים ובתלתן נקל במעשר שני הקל מק' שלא הקל בכרשינים ובתלתן : ג תלתן של מעשר שני תאכל צמחונים ושל תרומה בית שמאי אומרי' כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיתה ובית הלל אומרי' כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה : ד כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים ונכנסין לירושלים ויצאין בטמא ר' טרפון אומר יתחלקו לעסות וחכמים אומרי' יפרו ושל תרומה ב"ש אומרי' שורין ושפיין בטהרה ומאבילין בטומאה וב"ה אומרי' שורין בטהרה ושפיין ומאבילין בטומא' שמאי אומר יאכלו צריך רבי

ב ר' שמעון אומר אין סכין קסבר לא ניתן לסיכה אלא לאכילה בלבד : אס' הקל בתרומה שאתה מודה דמותרת בסיכה כדתנן בפרק שמיני דשביעית וכן בתרומה וכן במעשר שני ולא קא מפלגת בתרומה : שהקל בכרשיני ובתלתן של תרומה יות' ממצעש' שני כדבעינן לזימרי לקמן הלכך דין הוא נמי שקל בסיכה גבי תרומה ואין הלכה כר' שמעון : ג תאכל צמחונים כשהן ירקות לחין ולא יניחם עד שיגדלו ולא יהיו ראויים לאכיל' אבל בתרומה תאכל בין צמחון בין יבשים : ב"ש אומרי' כל מעשיה בטרה' אע"ג דתלתן לאו אוכל גמור הוא ואין תרומה נוהגת בו אלא לפי שזאכל לקצת בני אדם הלכך נאכל בטומאה מ"מ לבית שמאי צריך שיהיו כל מעשיה בטרה ובנטיולת ידים כדין כל שאר אוכלים של תרומה שהנוגע בהם צריך נטיולת ידים תהלה ועטמא כדי שידעו שהם תרומה ולא יאכלו לזרים חוץ מחפיתה' שכלל נטיולת ידים יכולים לחוק בקו ראש' וכך היה דרכן לחוק ראשן בתלתן : כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה במים של צריך לשרותן בטרה' שאס' שורה אותן בלא נטיולת ידים

ב ר' שמעון אומר אין סכין קסבר לא ניתן לסיכה אלא לאכילה בלבד : אס' הקל בתרומה שאתה מודה דמותרת בסיכה כדתנן בפרק שמיני דשביעית וכן בתרומה וכן במעשר שני ולא קא מפלגת בתרומה : שהקל בכרשיני ובתלתן של תרומה יות' ממצעש' שני כדבעינן לזימרי לקמן הלכך דין הוא נמי שקל בסיכה גבי תרומה ואין הלכה כר' שמעון : ג תאכל צמחונים כשהן ירקות לחין ולא יניחם עד שיגדלו ולא יהיו ראויים לאכיל' אבל בתרומה תאכל בין צמחון בין יבשים : ב"ש אומרי' כל מעשיה בטרה' אע"ג דתלתן לאו אוכל גמור הוא ואין תרומה נוהגת בו אלא לפי שזאכל לקצת בני אדם הלכך נאכל בטומאה מ"מ לבית שמאי צריך שיהיו כל מעשיה בטרה ובנטיולת ידים כדין כל שאר אוכלים של תרומה שהנוגע בהם צריך נטיולת ידים תהלה ועטמא כדי שידעו שהם תרומה ולא יאכלו לזרים חוץ מחפיתה' שכלל נטיולת ידים יכולים לחוק בקו ראש' וכך היה דרכן לחוק ראשן בתלתן : כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה במים של צריך לשרותן בטרה' שאס' שורה אותן בלא נטיולת ידים

שרייתן מכשירתן לקבל טומאה והוא נטמא מיד בידיו ואסרו זה בלבד משום היכר כדי שידעו שהיא תרומה : ד כרשינא בלשון ערבי כרסנ"א ואינם מאכל אדם אלא מדוחק בשנות רעבון : ונכנסים לירושלים ויוצאים אע"ג דבשאר פירות קיימא לן דמעשר שני הנכנס לירושלים אין יכולין להוציאו משם בכרשיני הקלו : יתחלקו לעסות ואינו כשאר מעשר שנתמא שודין אותו ואפילו בירושלים אבל כרשיני לפי שאין מאכל אדם אין שודין אותו : דסבר רבי טרפון אין שודין את הקדשים להאכיל לכלבים הלכך יתחלקו לעסות טהרות של מעשר שני וישמו בכל עסה ועסה מן הכרשינים הללו שנטמאו כחות פחות מכביזה דאוכל פחות מכביזה אינו לא מיטמא מאחרים ולא מטמא אחרים וככה יאכלו אותו : וחכמים אומרי' יפרו כשאר מעשר שני והלכה כחכמים : שורין במים ושפין על היםר בטרה' בנטיולת ידים שסתם ידים שניות ופוסלות את התרומה : ומאבילין לבהמה : יאכלו צריך לשון יובש כמו צריך של מנחות שהוא מקום של המנחה שלא הגיע שם שמן כלומר יאכלו יבשים שלא יהא עליה' משקה בשעת אכילה

שרייתן מכשירתן לקבל טומאה והוא נטמא מיד בידיו ואסרו זה בלבד משום היכר כדי שידעו שהיא תרומה : ד כרשינא בלשון ערבי כרסנ"א ואינם מאכל אדם אלא מדוחק בשנות רעבון : ונכנסים לירושלים ויוצאים אע"ג דבשאר פירות קיימא לן דמעשר שני הנכנס לירושלים אין יכולין להוציאו משם בכרשיני הקלו : יתחלקו לעסות ואינו כשאר מעשר שנתמא שודין אותו ואפילו בירושלים אבל כרשיני לפי שאין מאכל אדם אין שודין אותו : דסבר רבי טרפון אין שודין את הקדשים להאכיל לכלבים הלכך יתחלקו לעסות טהרות של מעשר שני וישמו בכל עסה ועסה מן הכרשינים הללו שנטמאו כחות פחות מכביזה דאוכל פחות מכביזה אינו לא מיטמא מאחרים ולא מטמא אחרים וככה יאכלו אותו : וחכמים אומרי' יפרו כשאר מעשר שני והלכה כחכמים : שורין במים ושפין על היםר בטרה' בנטיולת ידים שסתם ידים שניות ופוסלות את התרומה : ומאבילין לבהמה : יאכלו צריך לשון יובש כמו צריך של מנחות שהוא מקום של המנחה שלא הגיע שם שמן כלומר יאכלו יבשים שלא יהא עליה' משקה בשעת אכילה

ג תאכל צמחונים כשהן ירקות ואס' יעמאו יפרו אותם לבהמה ואין שודין מעשר שני לבהמה כ"כ בהשגת הראב"ד פרק ב' מהלכות מעשר שני ואף על פי כן מפרש דלחין לאו לדיוקא דלאסוקי יבשין אלא אסכא לאסוקי שינטרך דוקא לאכלן לאכילה משוכחת טפי כגון מלילות או ע"י תבשיל או על ידי עיסה ופירוש הר"ב הוא פירו' הרמב"ם שבפירוש המשנה אבל בחבורו פיר' בענין אחר : ד יתחלקו לעסות מה שפיר' הר"ב דאוכל פחות מכביזה לא מיטמא מאחרים : עיין מ"ש בריש פרק ב' דטהרות : ושפיין פירש הר"ב על הבשר שכן היה דרכן דומיא דחפיפה דלעיל : ומאבילין פירש הר"ב לבהמה וכן פירש הרמב"ם ושאיני תרומה ממעשר שני דתרומה נאכלת לבהמה דאחרני מקינן נספו וכדתנן במשנה ט' מפרק בתרא דתרומות :

ג תאכל צמחונים כשהן ירקות ואס' יעמאו יפרו אותם לבהמה ואין שודין מעשר שני לבהמה כ"כ בהשגת הראב"ד פרק ב' מהלכות מעשר שני ואף על פי כן מפרש דלחין לאו לדיוקא דלאסוקי יבשין אלא אסכא לאסוקי שינטרך דוקא לאכלן לאכילה משוכחת טפי כגון מלילות או ע"י תבשיל או על ידי עיסה ופירוש הר"ב הוא פירו' הרמב"ם שבפירוש המשנה אבל בחבורו פיר' בענין אחר : ד יתחלקו לעסות מה שפיר' הר"ב דאוכל פחות מכביזה לא מיטמא מאחרים : עיין מ"ש בריש פרק ב' דטהרות : ושפיין פירש הר"ב על הבשר שכן היה דרכן דומיא דחפיפה דלעיל : ומאבילין פירש הר"ב לבהמה וכן פירש הרמב"ם ושאיני תרומה ממעשר שני דתרומה נאכלת לבהמה דאחרני מקינן נספו וכדתנן במשנה ט' מפרק בתרא דתרומות :

כדי

מה

כדי שלא יהו' ניכר שהוכשרו לקבל טומאה: כל מעשיהם
בטומאה ואפילו השרייה ואין הלכה כרבי עקיבא: ה מה
שליקט ליקט למעשר וכל מה שנתקט הכל למעשר עד שיטלו'
דמי מעשר. ויתב' ויאמר אם כל מה שלקטתי הם מעות

ה מה שלקט לקט למעשר שני: פירש הר"ב ויתב' ויאמר
וכו' וכך כתב הר"ם מהירושלמי: וכן פסק
הרמב"ם ריש פרקו'. וקטיל לי דהא בפ"ק דדמאי תנן
במשנה ב' דמעשר שני דמאי מחללין כסף על כסף כחשת
על נחשת. משמע דאלו ודאי

מעשר מוטב ואם לאו אתם של
מעשר שנשארן יהיו מחוללין על
אלו: ואם כלל זמקן. ואם לא
ליקט אותן או א' מכאן ומכאן לא
שהיו כלולין ומעורבים ולק'
אותם מלא חסניו: לבי חסבון.
שם לזה מנה וזהו מלמדים.
נותן לזה של מנה שלישי. וזהו
של מאתיים שני בלישים.
ו שנתערבו: וזוהי להוציא של
חולין חזק לירושלים: מביא כסף
מעות. של נחשת שיש עליהם
אורה ששון סלע של כסף:
בורר את היפה שבין. שבשני
הסלעים ומחלל לו המעות עליה
והסלע השני והמעות נשארים
חולין: מרוחק. כשהוא דחוק
ואינו יכול לעשות בדרך אחרת:
ולא שיתקיים כן: שיטאיר התעו'
של נחשת מעשר אלא חוזר
ומחלל על הכסף ואי קטיל ולמה
מביא כסלע מעות יקח אחד משני

רבי עקיבא אומר כל מעשיהן בטומאה.
ה' מעות חולין ימעו' מעשר שני שנתפזרו.
מה שלקט לקט למעשר שני עד שישלמים:
והשא' חולין. אם כלל וחפן לפי חשבון יורה
הכלל המתלקטים למעשר שני והנבדלים
לפי חשבון: ו' סלע של מעשר שני ושל
חולין שנתערבו ימביא כסלע מעות ואומר
סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא
מחיללת על המעות האלו. ובורר את
היפה שברה ומחללן עליה. מפני שאמרו
מחללין כסף על נחשת כדוחק. ולא
שיתקיי' בן אלא חוזר וכחללם על הכסף:
ז' בית שמאי אומרים לא יעשרה אדם את
סלעיו דינריו ובהי' ובית הלל מתירין.
אמר רבי עקיבא אני עשיתי לרבן גמליאל
ולרבי יהושע את כספן דינרי זהב:

ח הפורט

סלעים שנתערבו ויאמר אם זו היא של מעשר מוטב ואם לאו
הרי השני שהוא של מעשר מחוללת עליה. אי שריות ליה ליקח
אחת מהן ולהתנות. חיישינן דלמא אחי למשקל חד מנייהו
בלא תנאי: ז לא יעשה אדם סלעיו דינרי זהב. סלעים של
כסף שיש לו מעשר שני לא יעשה אותם דינרי זהב שמא
יעשה עליוטיו עד שיחליף סלעיו ויפטרם מעלילות לרבג
ובית

י' חקבן אברהם הקשה על פי' רש"י דאין יכול לחלל אסלעים
ובפרק הזהב אמר טיבעא אטיבעא לא מחללין ושם פירשונו
עכ"ל. הא קמין דאף על גב דזהו כסף שירשו דבשאינו חרוף על
חרוף מחללין ובוה מחוץ קושי' ר' יצחק בן אברהם. אפילו
הבי כתבו דמנייהו גופייהו וכו'. אלא משום דבהרבה מעות
משכחת להו חריפים יותר מהאחרים שבהם. ואולי דדעת
רש"י למנקט מלמא דפסיקא ומביא סלעים וכו'. משום דהא
אפשר דכל המעות שוים הם. ובמסכת ביצה פרק קמא דף י'
ומחללת השיטה אהא דתניא הניח מנה וכו'. דרש"י פירש נוטל היפה וכו'.
ופירשו דתחלה מחלל על סרובות וחוזר וכו':

אם כלל זמקן וכו'. פירש הר"ב שהיו כלולין ומעורבין ולקח אותם וכו'. וכך פירש הרמב"ם בחבורו ריש פרקו' והטעם כראי'
משום דכיון שהם כלולים ומעורבים אי אפשר לומר שמה שחופין בחפניו הכל של מעשר דדוקא בשלוקט אחד אחד יש
לומר שכל אחד שלוקט הוא של מעשר. (ומכל מקום איכא בין פירוש הר"ב לפירוש הרמב"ם שהרמב"ם כתב וכללן זמקן ולשון
המשנה כותיה דייקא. מה שאין כן לפירוש הר"ב שפירש שהיו כלולין וכו') ודע גם בהך סיפא לריך להתנות כמו ברישא. וכן
כתב הרמב"ם בפירושו ובחבורו: וזה הכלל וכו' פסקו' דתרומות איתא נמי כללל כהאי גונא. ועיין מה שכתבתי שם:
ו אלא חוזר ומחללם על הכסף. וכתב הר"ב ואי קטיל יקח אחד משני סלעים וכו' אי שריות וכו' חיישינן דלמא אחי למשק'
חד בלא תנאי וכו' כתב הר"ם (וקוסיף ואי מצרכת ליה להביא כסף אחר מעלמא ולחלל עליו אכתי גורדין דלמא אחי
למשקל חדא מהני בלא תנאי ע"כ) ובמשנה דלעיל כתבתי דאיכא דסבר דמנייהו גופייהו יכול להתנות. יש לומר דטפי יש לחוש
בשני סלעים מבהרבה מעות דיותר יבור בתנאי בשלוקט הרבה מכתיקא אחד משנים. ועוד יש לומר דבשני סלעים מהממא
אין אחד חרוף מהשני. מה שאין כן בהרבה מעות דמשכחת בהו חריפים ושאינם חריפים וכדכתבין לעיל ודברו חכמי' בהו':
ז' לא יעשה אדם סלעיו דינרי זהב. פירש הר"ב שמא יעשה עליוטיו עד שיחליף סלעיו. לשון לגמרא פרק הזהב דף מ"ד:
דזמקן דלא מלו וזווי דיגרא:

ל' א"כ י"ח ע"ה
ה' מעשר שני וכו'
כ"ג כ"ח ע"ה: ע
מלכים והשני חרוף מחללין
ז' התוס' דפרק הזהב דף מ"ד
כ"ג דשאינו חרוף על חרוף
מחללין. והשתא הלא דמעות
הרבה הוא ומסתמא יש ביניהם
החריפים יותר מהאחרים ויחלל
על החריפים דוקא. זמקן
התנא אמתניין דלעיל
ואמתניין דלקמן ושם אפשר
עוד. ובפרק קמא דפסחים דף
י' תניא הניח מנה וגמלא מאתי'
חולין ומעשר שני מעורבים דברי
רבי. ופירש רש"י ומביא סלעים
בשוה מנה וכו' וכתבו התוספת
ובתוס' פירש כן דמנייהו גופייהו
ואומר אם אלו מעות וכו'. ור'

ח בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. פירש הר"ב יכול הוא לפרוט כולו וכו'. וכן פירש רש"י בפרק הזהב דף מ"ה וסקאו עליו הקום' דמסכת עדיות פרק קמא חגי ליה בהדי דברים דבית שמאי לחומרא. לכך נראה דבית שמאי

ובית הלל סברי לא גורמין: ה הפורט סלע ממעות מעשר שני. מי שיש לו מעות נחשת של מעשר שני ובה לפורטן בסלע כסף להעלות לירושלים מפני משאוי הדרך: בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות. אם נא לפרטן יכול לפרוט כלן ולתת בשביל כל הסלע: ובית

הלל אומרים: לא יפרוט אלא חגיגות הפרוטות וזלזות גירושלי' וכשיבא סס יהיה לרדך לפרוטות מיד לקנות זרבי סעודה ואם ירוצו הכל אלל שולחתי לפרוט יוקירו הפרוטות ונמצא מעשר שני נפסד. לביכר ישאוי פרוטו עמיהן להוציא במקצת ולכשיכלו יפרוט בכסף שידו מעט מעט: שקל. הוא חגי סלע: אין מחללין כסף ופירות על כסף: מי שיש לו חגי דינר כסף של מעשר ופירות של מעשר שוין חגי דינר לא יזרסם יחד לחללם על דינר: וחגי מסורין כבי האי גוגא על ידי דרוף פירו' כיון שאין לו אלא חגי דינר כסף. אבל לחלל דינר כסף. ופירו' שוין דינר. על חגי סלע שהיא שני דינרין מודים חכמים שאין מחללים. והלכה כחכמים: ה הפורט סלע של

מעשר שני בירושלים. שהיה מחליף סלע שבידו ונוטל פרוטו' להוציאם לזרכי סעודת מעשר: ב"ש אומרים: אם בא להחלי' כל הסלעים שידו במעות יחליף: וב"ה אומרים: לא יחליף אלא חגיין שחא לא ישהה בעיר עד שיצא חת כלן ויסקידם בעיר עד רגל אחר והפרוטות מתעסקות ואם יחזור ויחליסם בסלעים נמצא שולחתי משתכר: שי פעמים ומעשר שני נפסד: הדנין לפני חכמים שמעון בן עוזאי. ושמעון בן זמא. והנן המזרי: בשלשה דינרים כסף ובדינר מעות. הסלע הוא ד' דינרים וכשנא להחליף הכלל לא יקח אלא בדינר אחד פרוטו' ושלשה דינרים יהיו כסף: רביעית כסף ברביעית מעות. בדינר רביעי של כסף לא יקח אלא ברביעיתו מעות על נחשת וג' חלקים כסף שנמצא לוקח מעות אחד מששה עשר בסלע בלבד: ארבעה אספרי כסף. הדינר ה' אספרי ומטבע הוא בארץ יון ועד היום קורין לו אספרו. נמצא הסלע עשרים אספרי. וכשהוא מחלל הדינר יחללנו על ד' אספרי כסף ואספר אחד נחשת. נמצא לוקח נחשת אחד מעשרים בסלע בלבד: יניחה בחנות ויאכל כנגדה. לא יחלל כלל על פירוטות שחא ישנה ועשנה אותן חולין. אלא יניח הסלע אלל החנוני ויאכל כנגדה עד שתכלה. ואין הלכה אלא כדברי ב"ה בלבד. י מקצת בניו עמחין ומקצתן סהורים: ורובה שיטתו יחד מחד א' והעמאים אסורים בנין הקניו בדמי מעשר: מניח את הסלע לאומר: מה שישינו הסהורים מן היין לכשישתו תהא סלע זו מחוללת עליו

ה"ה הפורט סלע ממעות מעשר שני. בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. ובית הלל אומרים שקל כסף ושקל מעות. רבי מאיר אומר אין מחללין כסף ופירות על הכסף וחכמים מתירין: ה"ה הפורט סלע של מעשר שני בירושלים. בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. ובית הלל אומרים שקל כסף ושקל מעות. ר' הדין לפני חכמים אומרים בשלשה דינרי כסף ודינר מעות. רבי עקיבא אומר שלשה דינרין כסף ורביעית מעות. (פ"ה) וברביעית כסף רביעית מעות. ר' טרפון אומר ארבע אספרי כסף שמיאי אומר יניחה בחנות ויאכל כנגדה: מי שהיו מקצת בניו טמאין ומקצתן סהורים מניח את הסלע ואומר מה שהטהורים שותים סלע זו מחוללת עליו

ראויים לפדות בפני עצמם. ולפיכך הם נפדים עם הכסף. והרשב"ד מפרש דהואיל והפירות מועטים ואין מתפסים סלע מפרסים אותם עם המעות ומתשים סלע עליהם. אבל אם יש בפירות דבר הראוי אין ווקיט כסף עמהם לחללן על כסף אחר שאין מחללין כסף על כסף. ע"כ בהשנותיו. אבל בפירושו למסכת עדיות פרק א' משנה ט' מפרש מט"א וע"ס. והתוספות בפרק הזהב דף מ"ה. העתיקי המשנה בזה הלשון רבי מאיר אומר אין מחללין כסף על כסף. וחכמים מתירין. נראה ודאי שגירסא אחרת נודמנה להם:

ט בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. לפירוש הר"ב וכפירוש"י בפרק הזהב הוי מתני' בית שמאי לקולא וכו' לחומרא וקשיא. דבעדינות פ"ק תני לה בהדי הכי דב"ש לחומרא והר"ש מפרש דה"ב"ש לחומרא וסברי דדוקא יחליף בכל הסלע מעות שלא יזכרו לקנות ב' פעמים וליתן שתי קולבנות. וכתב עוד דסוגי' הירושלמי כפירוש רש"י והר"ב: והדין לפני חכמים. כתב הר"ב שמעון בן עוזאי. ושמעון בן זמא. והנן המזרי. וכ"כ הר"ש. וכסף פרק קמא ד' הדין דף יז משיבתי מניח בן חכמי' ותו רב נחמן בר יצחק מניח' שמוסיף שמעון בן גנס. ופירש רש"י שסלל אלו לא באו לוקח. וישבין בקרקע ומשיבין תשובות קוסיות לוקאים והיינו דתני בהלכה. י ביה שהטהורים שותים סלע זה"ה פירש הר"ב שאומר לכשישתו הא' וכו' מעבטו פירש הכ"מ סוף פרק

א פ"ה ט"ז
ב פ"ה ט"ז
ג פ"ה ט"ז
ד פ"ה ט"ז
ה פ"ה ט"ז
ו פ"ה ט"ז
ז פ"ה ט"ז
ח פ"ה ט"ז
ט פ"ה ט"ז
י פ"ה ט"ז
יא פ"ה ט"ז
יב פ"ה ט"ז
יג פ"ה ט"ז
יד פ"ה ט"ז
טו פ"ה ט"ז
טז פ"ה ט"ז
יז פ"ה ט"ז
יח פ"ה ט"ז
יט פ"ה ט"ז
כ פ"ה ט"ז

עשמיני סוף פרק

עליו מעכשיו . ומלא מה ששתו מהזרים היה מעשר . ומה ששתו שזאים היו חולין . ואינו חולין ומעשר שני מעורבים זה בזה . שאין היו קודם בקדושת מעשר . אלא לכשיסתו חוזר היון ששתו בלבד להיות מעשר למשרע :

פרק ג לא יאמר

לחלק . שמתול חלק זהה לפי שעלו מוטל להביא מעשרו לירושלים . ומלא פורע חובו ממעשר שני : העלם שנאלם ונסתם . דנראה דמומינו לאכול עמו וזה מותר : אבל כותמים זה לזה מתנת חנם . מפורש לעיל בריש פרק קמ"א : ב זמני שהא ממעט באכילתו דקדומה אסורה לטול יום ולרום : ורבי שמעון מתיר . לסבר מותר להביא קדשים לבית הפסול : מהאם היקל בזבחי שלמים . שקני שלמי בכסף מעשר שני . ואף על פי שהמעט באכילתו סיכולן לצא לידי פגול ומותר וטמא . לא נקל בתרומה לקדשה בכסף מעשר שני שאין בה דין פגול . ומותר ולא דין טמא . שלא כל הדברים המתמאין את הקדש מתמאין את התרומה ואין הלכה כרבי שמעון . ג' מי שהיו לו מעות . של מעשר שני : ונריך לקנות מהם דברים שני חולין . שלא לאכולה וסייבוסיה : ונתפרו פירות . של חולין ורובה לעשות עמו טובה שיתחללו מעות מעשר חברו על פירותיו : אוכל פירותיו בטרה . שהיא קדושת מעשר על הפירות ונריך לאכלה בטרה : ולא יאמר כן לעס חרץ . שהוא

עליו נמצאו טהורים וטמאים שותין מכר אחד :

פרק ג לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירו' האו לירושל' לחלק אלא אומר לו העלם שנאלם ונשתם בירושלים . אבל נחמים זה לזה מתנת חנם : ב' אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני מפני שהוא ממעט באכילתו . ור' שמעון מתיר . אמר להם רבי שמעון . מה אבהיקל בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פגול ונותר וטמא . לא נקל בתרומה . אמרו לו מזה אם היקל בזבחי שלמי' שהן כותרי' לזרים נקל בתרומה שהיא אסורה לזרים : ג' מי שהיו לו מעות בירושלים וצריך לו . ולחברו פירות . אומר לחברו הרי המעות האלו מחוללין על פירותיך . נמצא זה אוכל פירותיו בטרה . והלה עושה צרכו במעותיו . ולא יאמר כן לעס הארץ אלא ברמיאי' ד' פירות בירושל' . ומעות במדינה . אומר המעות ההם מחוללין על פירות האלו . מעות בירושלים . ופירות במדינה . אומר הרי המעות האלו מחוללין על פירות ההם . ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלים : ה' מעות נכנסות לירושלים ויצאות . ופירות נכנסין ואינן יוצאין . רשב"ג אומר אף הפירות נכנסין ויוצאין

שמיני דהסתא חל החלול קודם שימחלו לשמות ולא מוסלג לא סמוך בווקר צענה כפירש היון מהכד לפיהם ואינו ענין לדון ביררה . ואתיא מתני' ככולי עלמא . ולא כמ"ש הראב"ד דמתני' כר"מ דסבורא ליה דאף בדארורי' יש ברירה . ולא קיימא

לן הכי כמ"ש הר"ב במ"ד פרק ק' דדמאי' ועיין שם במשנה ב' : נמצאו טהורים וטמאים . שתיס מכר אחד . וכתב הרמב"ם והוא שיהיו טמאים בשאר תומאות מלבד זיבות ושיהיה הכלי מחרם ובתכא' שלא יגע ביון . וכלי חרם אינו מטמא מגבו . אבל אם היו טמאים בזיבות מטמא בהיס' עכ"ל . ונתן שתיס רוזה לומר זה אחר זה בתחלה הטבורי' ואח"כ העמאי' אבל הטמאים ושאים להשקות לטהורים ע"פ חלו התנאים :

פרק ג אבד

וכתב הרמב"ם והוא שיהיו טמאים בשאר תומאות מלבד זיבות ושיהיה הכלי מחרם ובתכא' שלא יגע ביון . וכלי חרם אינו מטמא מגבו . אבל אם היו טמאים בזיבות מטמא בהיס' עכ"ל . ונתן שתיס רוזה לומר זה אחר זה בתחלה הטבורי' ואח"כ העמאי' אבל הטמאים ושאים להשקות לטהורים ע"פ חלו התנאים : וזה היה טמאים . קתפ קשה דהו וואין נריך לומר זו דהא אם מותר לומר העלם וכו' . כל שכן שמוהר להימינו בלא העלם וע"ק דהא כבר תנא ליה בריש פרק קמ"א . ונראה לי דה"ק אלא אומר לו העלם וכו' . דהוי כמזמינו והרי אחרו אבל וכו' : ב' לא נקל בתרומה . מה שפירש הר"ב . שלא כל הדבר' המתמאין את הקדש מתמאין את התרומה כדתנן במשנה ב' ד' וזה דפ"ב מוסכת טהרות : ג' והלה עושה נכניו במעות . ואין כאן טוס מתנה דהין אחד נותן לחברו כלום .

שמיני דהסתא חל החלול קודם שימחלו לשמות ולא מוסלג לא סמוך בווקר צענה כפירש היון מהכד לפיהם ואינו ענין לדון ביררה . ואתיא מתני' ככולי עלמא . ולא כמ"ש הראב"ד דמתני' כר"מ דסבורא ליה דאף בדארורי' יש ברירה . ולא קיימא

הא קדושת המעות ח' על ח' . הפירות ואתיא ככולי עלמא' עיין בפסקהר"ב במשנה ב' פרק ד' : והרה נראה לי שגור מן הללו והוא מהכפולים והלמ"ד דבושה : ד' מעות בירושלים ופירות במדינה וכו' . כתב הר"ב שאשמועינן דאף על גב דפירות מעשר אין יכולים ליפדות בירושלים מעות מעשר מתחליין בן בירושלים כלומר ואף על גב דהפירות מתחליין הם חולין לירושלים . שלא שמענו מתני' דלעיל אלא כשהפירות של חברו הן בירושלים וכ"כ שם הרמב"ם בהדיא וה"א דוקא כשהפירות בירושלים שרי משום דמירי דהוי כקונה פירות בירושלים שהמעות ניתנין מהן

השוד לאכול פירות מעשר בטמא : אלא בדמאי' כגון אם היו אותן מעות מעשר שני של דמאי' או מותר לומר כן אפי' לעס חרץ דמתא המעות אינן מעשר : ד' ומעות במדי' ומעות של מעשר שני חון לירושל' ונריך להיקר' ל' שא"ז שיהו הפירות והמעות במקום אחד . ועוד אשמועי' במתני' דאע"ג דפירות מעשר אין יכולין לפדות בירושלים . מעשר מתחליין הן בירושלים : זה מעות של מעשר שני נכנסות לירושל' ויוצאו' שאין המחנות קולטות מעות כדרך שקולטות פירות : אף פירות הנכנסים ואלאים לקנות בהם כל מידי דמיכל אבל כשהפירות חון לירושלים ה"מא לא קמ"ל . ה' רבין שמעון בן גמליאל אומר וכו' : כתב שהעון

לקנות בהם כל מידי דמיכל אבל כשהפירות חון לירושלים ה"מא לא קמ"ל . ה' רבין שמעון בן גמליאל אומר וכו' : כתב שהעון

X

מעשר שני פרק ג

ר"ע מברטנורה

שמעון בן גמליאל וכן כתב הרמב"ם ועיין מ"ש במשנה ז'
 פרק שמיני דערובין :
 ר' יהודה מעשר שני וכו' פירש הר"ב דמתנות שלא כורמו
 כמי שהורמו דמיין עיין מה שכתבתי במשנה ג'
 פרק ד' :

א. שם הלכה
 ב. חכום
 ג. דבר שם הלכה יא
 ד. חכום יב
 ה. שם
 ו. חכום שני וכו'
 ז. שם

ודוקא להוציאן כדי לטמון ולהסותן ולהחיותן אחר כך
 לירושלים שרי רבן שמעון בן גמליאל לפי שיותר היו מוציאין
 לטמון ולהסות חוץ לירושלים מירושלים עצמה ותנא קמא
 אסר נמי בהא ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל :

ו שגמרה מלאכתן למעשר
 כדתנן בפ"ק דמעשרות חזיקו
 גרן למעשר ועברו בחוץ
 ירושלים בעודן טבל יחזור
 מעשר שני שלהן דקסבר מתנות
 שלא כורמו כמי שהורמו דמיין
 וקלטוהו מחיות למעשר שני :
 ושלל גמרה מלאכתן בגון סלי
 עניים לגת וכו' אבל סלי עניים
 לאכילה גמרה מלאכתן

ויוצאין : פירות שגמרה מלאכתן
 ועברו בתוך ירושלים יחזור מעשר שני
 שלהם ויאכל בירושלים ושלל גמרה
 מלאכתן סלי עניים לגת וסלי ראגנים
 לבוקצה בית שמאי אומרים יחזור מעשר
 שני שלהם ויאכל בירושלים ובית הלל
 אומרים יפדה ויאכל בכל מקום ר' רבי
 שמעון בן יהודה אומר משום ר' יוסי לא
 נחלקי ב"ש וב"ה על פירות שלא גמרה
 מלאכתן שיפדה מעשר שני שלהם ויאכל
 בכל מקום ועל מה נחלקו על פירות
 שגמרה מלאכתן שבית שמאי אומרים
 יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים
 ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום
 והרמאי נכנס ויוצא ונפדה : ו"אילן
 שהוא עומד בפנים ונוטרה לחוץ או
 עומד בחוץ ונוטרה לפנים מכנגד
 החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה
 ולחוץ כלחוץ בתי הברים שפתחיהן
 לפנים וחללן לחוץ או שפתחיהן לחוץ
 וחללן לפנים בית שמאי אומרים
 הכל

והרמאי פירש הר"ב טבל
 של דמאי דאלו
 מעשר שני של דמאי לא כן
 הוא בירושלמי סבר תשטמו
 מחילה והשתא הא דפירש הר"ב
 בפרק קמא דדמאי משל ב' הדמאי
 כו' נכנס לירושלים ויזיל ומשמע
 שם מדכרו דמעשר עמו
 מפרש קאיא מירושלמי דהכא
 ובפי' הרמב"ם דהתם והכא
 דמעשר של דמאי אך נחבירו
 פרק ב' סימן ט' וכו' ויאסק
 כהך ירושלמי :
 נכנס ויזיל ונפדה כתב
 הר"ב והך סיפא לתנא
 קמא איצטרך ואליבא דבית
 הלל כלומר דאלו לרבי שמעון
 בן יהודה לא איצטרך כלל אבל
 סייפא לתנא קמא אליבא דבית
 שמאי כל שכן דאיצטרך ולשון
 הר"ש ונקט הך סיפא דאפי'
 תנא קמא מודה :
 ז מכנגד החומה ולפנים
 כלפנים וכו' :
 פירש הר"ב דבין גוף ובין עקר
 וכו' וסיני דתנן במסכת
 מעשרות פרק ג' ובירושלים הולך אחר הגוף וכו' אף אחר
 הגוף עד כאן ותימה דהתם לא פירש כן אלא דאזלינן
 בדרווייהו לחומרא ע"כ ושם פירש הר"ש כמ"ש הר"ב שם
 ורמי עלה מתניתין דהכא ושני לה אליבא גמרא דהכות דף י"ב
 דמתניתין דהתם רבי יהודה ומתניתין דהכא רבנן אי נמי
 דרב אשי דמשני התם וקאמ' מאי אחר הנוף אף אחר הנוף קאי
 לשני דלא פקשו מתניתין דמעשר שני והכי קאמר ובירושלים
 הלך אחר הנוף דבין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולפנים
 כלפנים וכו' כדכתב הר"ב במתניתין דהכא והשתא תפוס
 הר"ב הכא אליבא דרב אשי וזהו שכתב וסיני דתנן במסכת
 מעשרות וכו' אבל לפירוש דלעיל לאו היינו הך אלא היא ר' יהודה והך דהכא רבנן והרמב"ם מפרש נמי לתרמו מתני' כדא
 וע"פ שניא דרב אשי אלא דמפרש דמתני' דהכא לענין אכילה דדוקא לפנים מן החומה אוכלין ומתניתין דלעיל לענין סדייה
 וקאמר אפי' בגוף שחץ לחומה אין פודין אותו הואיל ועקרו בפנים כן פירש דבריו בכסף משנה סוף פרק
 ב' מהלכות מעשר שני : בתי הברים וכו' מ"ש הרב בחומת המדינה עיין בזה בפרק קמא דשקלים משנה ג' :
 בית שמאי אומרים הכל כלפנים לשון הרמב"ם ומאחר דית שמאי הכל כלפנים לחומתן וכן נקראר בתוספתא רוצה
 לומר שלא יפדה כהם מעשר שני ולא יאכלו :

לחוקקה מקום שטועמין בו
 תאנים ליבש קרוי חוקקה : רבי
 שמעון בן יהודה אומר וכו' סבר
 דלכ"ה מתנות שלא כורמו לאו
 כמי שהורמו דמיין אי נמי אפי'
 כמי שהורמו דמיין הכי מילי
 [לענין] שאר דברים אבל לענין
 קליטת מחיות דרבנן מקילין
 ב"ה ואין הלכה כר"ש בן יהודה
 שלא נחלקו ב"ש וב"ה אלא על
 פירות שלא גמרה מלאכתן
 כדברי פ"ק : והדמאי טבל
 של דמאי שנכנס לירושלים ויזיל
 ונפדה מן לירושלים אחר
 שיצא ואין צריך לחזור והך
 סיפא להנא קמא איצטרך
 ואליבא דבית הלל : פ' בפנים
 לחומת ירושלים : מכנגד החומה
 ולפנים כלפנים דבין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולפנים
 כלפנים ואוכלין שם מעשר שני ולא פודין ובין גוף ובין עקר
 מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ וסודין שם מעשר שני ולא אוכלין
 וסיני דתנן במסכת מעשרות פרק ג' ובירושלים הולך אחר
 הגוף כלומר אף אחר הגוף : בתי הברים שעוצרים בהם
 שמן ורגילים היו לעשות בהם הללו בחומת המדינה :
 שפתחיהן לפנים מחומת ירושלי' וחללן חוץ לחומת ירושלים :
 מכנגד

מן החומה : וזוטה לחוץ - לחומת ירושלים : מכנגד החומה
 ולפנים כלפנים דבין גוף ובין עקר מכנגד החומה ולפנים
 כלפנים ואוכלין שם מעשר שני ולא פודין ובין גוף ובין עקר
 מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ וסודין שם מעשר שני ולא אוכלין
 וסיני דתנן במסכת מעשרות פרק ג' ובירושלים הולך אחר
 הגוף כלומר אף אחר הגוף : בתי הברים שעוצרים בהם
 שמן ורגילים היו לעשות בהם הללו בחומת המדינה :
 שפתחיהן לפנים מחומת ירושלי' וחללן חוץ לחומת ירושלים :
 מכנגד

וע"פ שניא דרב אשי אלא דמפרש דמתני' דהכא לענין אכילה דדוקא לפנים מן החומה אוכלין ומתניתין דלעיל לענין סדייה
 וקאמר אפי' בגוף שחץ לחומה אין פודין אותו הואיל ועקרו בפנים כן פירש דבריו בכסף משנה סוף פרק
 ב' מהלכות מעשר שני : בתי הברים וכו' מ"ש הרב בחומת המדינה עיין בזה בפרק קמא דשקלים משנה ג' :
 בית שמאי אומרים הכל כלפנים לשון הרמב"ם ומאחר דית שמאי הכל כלפנים לחומתן וכן נקראר בתוספתא רוצה
 לומר שלא יפדה כהם מעשר שני ולא יאכלו :

מב
 וקד
 ולת
 מע
 לחת
 קד
 לקח
 הל
 גבו
 קוי
 פת
 קד
 קד
 טומ
 שר
 הטו
 בת
 בא
 מל
 דרב
 במ
 שנט
 ציר
 כי ל
 אכיל
 ויא
 ויא
 רא
 ויא
 היות
 אוק
 שני
 לסד
 הטו
 קולט
 צולד
 נטמ
 בגון
 התה
 הל
 יקבר
 שוב
 סודין
 וכיר
 נפדה

מכנגד החומה ולפנים כלפנים * ואוכלים עם מעשר שני * וקדשים קלים * ואין פודים עם מעשר שני * מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ * ואין אוכלים עם מעשר שני וקדשים * ופחותות מעשר שני * ה' הלשכות בנויות בקדש * בעזרה * ופתוחות לחול * להר הבית * וגבותיהן קדש * והוא שהיו גבותיהן שוות לקרקע העזרה * כגון שהיתה הלשכה בשפוט ההר שאם אין גבותיהן שוות לקרקע העזרה קיימאלן דעליות וגבות לא פסקדשו * תוכן הדש' לשחיטת קדש' קלים ולאכילת קדשי קדשים ולהתחייב עליהן * מטום טומאה * ט' באב הטומאה * שרץ ונבלה וכיוצא בהן * בולד הטומאה * הא' ולד הטומאה דתנן בתמיתין לארולד הטומאה * שנגע באב הטומאה שהוא טמא מדאורייתא אלא בולד הטומאה דרבנן כגון שנגע בכלי' שנטמאו במסקין * יפדה דמעשר שני שנטמא פודין אותו אפילו צירושלים דכתיב (דברים י"ד) כי לא תוכל שאתו ואין שאת אלא אכילה כדכתיב (בראשית ב"ג) וישא משאות מלת כחי אליהם * ויאכל הכל בפנים * שלא יאמרו ראינו מעש' שני שנכנס לירושל' ויצא מפני שיש קול למעשר היוצא * אבל אין לחוש כשפודי' אותו טמא יאמרו ראינו מעשר שני שנפדה בירושלים שאין קול לפדוי * חוץ משנטמא באב

הכל כלפנים * ובית הלל אומרים מכנגד החומה ולפנים כלפנים * מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ * ה' הלשכות בנויות בקדש ופתוחות לחול * הוכן חול * וגבותיהן קדש * בגויות בתול ופתוחות לקדש * תוכן קדש * וגבותיהן חול * בגויות בקדש ובחול ופתוחות לקדש ולחול * מכנגד הקדש ולקורש * קדש * מכנגד החול ולחול * חול * ט' מעשר שני שנכנס לירושלים ונטמא * בין שנטמא באב הטומאה * בין שנטמא בולד הטומאה * בין בפנים בין בחוץ * בית שמאי אומרים יפדה ויאכל הכל בפנים * חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ * ובית הלל אומרים * הכל יפדה ויאכל בחוץ * חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים * י' הלוקח בכסף מעשר שני שנטמא * יפדה * רבי יהודה אומר יקבר * אמר לו רבי יהודה ובה אם מעשר שני עצמו שנטמא הרי הוא נפדה * הלוקח בכסף מעשר שני שנטמא אינו דין שיפדה * אמר להם לא אם אמרת' במעשר שני עצמו שכן הוא נפדה * בטהור ברחוק מקום תאמרו בלקוח

ובית הלל אומרים מכנגד החומה וכו' * משפט דמתני' משמע ללא אכפת להו לבית הלל בפתיחה בין שהן לפנים או לחוץ * ובסתם משנה דלקיז לענין דמקדש מחלקין * ולריך לחלק בין ירושלים למקדש * ולומר דכשקדשו מתחלה ירושלים כך קדשו * וכשקדשו המקדש כך קדשו * וטוב ראיתי בחבורו של הרמב"ם שכתב סוף פרק צ' מהלכות מעשר שני וז"ל בתיים שבצד החוץ שפתחיהם לפנים מן החומה וחללן חוץ מכנגד החומה ולפנים כלפנים לכל דבר * ומכנגד החומה ולחוץ * אין אוכלים עם ואין פודים עם להחמיר יהיה חללו לפני' * ופתחיהן לחוץ מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ פודין בו ואין אוכלין * ומכנגד החומה ולפנים אין אוכלין עם ואין פודין להחמיר ע"כ * ואע"ג דהשתא נמי אין שוים מקדש וירושל' מכל מקום איכא בתרוייכו נפקותא בענין פתיחתן להיכן הוא * וכתב הכסף משנה דדברי הרמב"ם מהירושלמי והעמיקו להירושלמי וכתב שמתוך דברי הרמב"ם נראה שאין נוסחא של ירושלמי הזאת מכוונת ויש בה טעות סוכר וק"ל עכ"ל * ולי נראה בלאו הא דהרמב"ם אין הטעם מכוונת וק"ל אם תעיי' עם ואין להאריך כאן * אך לפי שהרמב"ם בפירושו לא כתב כלום מן הירושלמי אלא הניח משנה

אם ה' ט' בפתח' טו : יפא כסי זכתי' טו : מ"י ג"ד מס' בית סנהדרה הל' ז' ג' טס הלכה ט' ד' מ"י פ"כ טס' מעשר שני אר' הל' י"ב ה' ופתח' ט' ג' ג"כ נ"ב טהדר' ק"ג ז' זכתי' ט' ט' : מ"י ט"ז טס' הל' ט' ב

כפזטה * ואחריו נמשך הר"ש * אפשר לאומר ששכחיר פירוש המשנה לא היתה לו אלא הנוסחא זו המשועשת ואח"כ בחבורו נודמנה לו נוסחא הנכונה ולאביה הוא שכתב כן בחבורו : מכנגד החומה ולפנים וכו' מ"ש הר"ב וקדשים קלים * מהירושלמי * וללא פירשו כך גבי אלן * משום דבשר אין רגילין לאכול תחת אלן שהוא עומד באויר השמים * אבל פירות ושאר דברים הנלקחים בכסף מעשר שאינו בשר רגילין לאכול באויר השמים תחת אלן * ח' הלשכות בנויות בקדש ופתוחות לחול * כה"ג דתנן במשנה ו' פרק ב' דמדות דבגויות בעזרת ישראל ופתוחות לעזרת נשים * והכא שפירש הר"ב ופתוחות לחול להר הבית והוא לשון רש"י דפרק כיצד נולדו דף פ"ז * אם כן בעזרה שכתבו הר"ב כאן ורש"י שם הוא בעזרת נשים שהוא בין הר הבית ועזרת הנשים :

הטומאה בחוץ * שכיין שנכנס כשהוא טמא אין החמיצה קולטתו * חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים * אבל נטמא בולד הטומאה בחוץ אף ע"פ שבולד הטומאה של דבריהם נטמא ואין התורה טהור הוא יאכל בחוץ * ובירושלמי מוקי לה כגון שהכניסו על מנת שלא יקלטוהו מחיצות * אבל אם לא התנה הואיל ונכנס והרי הוא טהור דאוריית' יאכל בפנים * הלוקח בכסף מעשר שני * פירות שנקנו מדמי מעשר שני יקבר * הואיל ונגמרה מצותו וקנה פירות ממועות מעשר שני שוב לא יפדה * שכן נפדה טהור ברחוק מקום * שמעשר שני פודין אותו כשהוא טהור חוץ לירושלים כדכתיב (דברים י"ד) וכיירחק ממך המקום וגו' * אבל הלוקח בכסף מעשר אינו נפדה חוץ לירושלים כשהוא טהור * דתנן לעיל בפרק קמא מיד יעלו ויאכלו במקום * ואין הלכה

ט' באב * הטומאה * פירש הר"ב שרץ ונבלה וכיוצא בהן * השגוין בריש מסכת כלים * י' רבי יהודה אומר יקברי * שיי' במשנה דלקמן :

יא יקבר על ידי עורו עיניו מ"ש במשנה ו' פרק קמא :
יב המשאיל קנקנים למעשר שני :
ו"ז הרמב"ם בפרק ח' מהלכות מעשר שני מי שהיה לו יין של

הלכה כרבי יהודה : יא על ידי עורו : עם עורו : רבי שמעון
אומר יפדה ובהא קמפלגי דתנא קמא ככר אין פודין את
הקדשים להאכילן ללבלבים : רבי שמעון סבר פודין את
הקדשים להאכילן לקלבים : ואין הלכה כרבי שמעון : לקחו

מעשר שני והשאיל קנקניו לאותו מעשר :
פרש הר"ב הכנים וכו' :
עיינו מ"ש במשנה ג' פרק
ז' ע"ד דשבת :
זלף לחוכן סתם : פירש
הר"ב שהכנים לחוכן
יין של טבל וכו' : וכן פירש
הר"ש ואין טעם יפה לחלק בין
ריש לסופא : אבל הרמב"ם
פירש אף הסיפא כגונא דרישא
ו"ל ואם נתן לתוך הקנקנים יין
המעשר שני סתם ולא פיר' סתן
אותו הקנקנים בתורת שאלה כל
זמן שלא סתם פי הקנקנים
[אותו הקנקני' בהשוא' המשאיל
אבל אם סתם פי הקנקני'] הרי
נתנם למעשר ונתמיינו למכרם
ולאכול בדמיה מה שאין לאכול
בירושלים כדון מעש' שני עכ"ל :
משגפן קנה מעשר :
הטעם תמלא
בפירוש הר"ב במשנה דלקמן :

בלקוח בכסף מעשר שאינו נפרדה במהור
ברחוק מקום : יא צבי שלקחו בכסף
מעשר וכות יקבר על ידי עורו : ר' שמעון
אומר יפדה לקחו חיושחמו ונטמא יפדה :
ר' יוסי אומר יקבר לקחו שחמו ונטמא הרי
הוא כפירות : יב המשאיל קנקניו
למעשר שני אע"פ שגפן רא קנה מעשר :
זלף לחוכן סתם : עד שלא גפן לא קנה
מעשר : משגפן קנה מעשר : עד שלא גפן
עולות באחד ומאה יומי משגפן מדרשות בכל
שהי' עד שלא גפן תורם מאחת על הכלי
ומשגפן תורם מכל אחת ואחת : ג' ב"ש
אומרים מפתח ומערה לגת : וב"ה
אומרים מפתח ואינו צריך לערות
בד"א במקום שדרך למכור סתומות
אבל

מי ושמחו ונטמא יפדה : הכל לא
פליג רבי יהודה כדפליג לעיל
בפירות הלכותיים בכסף מעשר
ונטמא דכיון דלקחו חי אין לו
ריחוק מקום לפי שיכול להוליכו
בכל מקום שירצה הלכך הוי
כמעשר שני ענינו ונפדה
כשנטמא : כדרך שנפדה מעשר
שני כשנטמא : רבי יוסי אומר
יקבר דמתחייב עמי מרבי יהודה
וסבר דאף על פי שקלאו חי דינו
כפירות הנקנים בכסף מעשר :
לקחו שחמו ונטמא הרי הוא
כפירות וכו' היינו דאכלינו תנא
קמא ורבי יהודה לעיל בפירות
הלכותיים בכסף מעשר הכי נמי
אפליגו בהא יב המשאיל
קנקניו למעשר שני מי שמשאיל
קנקניו לזכנים בהיין שקרא לו
ככר שם מעשר שני : אף על פי
שגפן כסתם פיהו במגובה אחר

יג במקום שדרך למכור סתומות : פירש הר"ב דכה"ג
בירושלים הקנקן טפלה ליינ דתתן לעיל
בפרקא' משנה ג' וכלומר שלא הקפיד על הקנקן כשקלאו
ולפיכך אין צריך לאכול כנגד דין הקנקן : והכי נמי בגבולים
קנה מעשר לקנקנים כשקרא שם בסתומות : אבל במקום
שדרך למכור סתומות בירושלים לא יצא הקנקן לחולין אף
כשמכרן סתומות כדתן לעיל בפרק קמא משנה ד' וצריך
שיאכל כנגד דמי הקנקן : לפי שהוציא מעות מעשר שני בקנקן
עלמו שלא נעשה טעל ליינ : הלכך אף בגבולין אף על פי
שקרא שם לאחר שגפן וסתמן הואיל ודרך המקום למכור
סתומות : ואין הקנקן טעל ליינ לא קנה קריאת שם מעשר
לקנקן : וכפירוש הר"ב כן פירש הר"ש וקשה דלפירושם לא
יצא לחולין דתנן קאי אקונה במעות מעשר בירושלים דפרק
קמא ועיקר דינא דאנן קיימין ביה חסר מן הספר [ועוד
דכמה דברים אמורים לא קאי אדסמוך ליה] והרמב"ם מפרש
לכולהו התייתין לענין המוכר ליינ במעות מעשר שני דלביית
שמאי כשפוחה ומערה גילה דעתו שאינו מוכר הקנקן ויצא
הקנקן לחולין ולביית הלל כני בפוחה גללות דעתו שאינו
מוכר הקנקן : ובמה דברים אמורים במקום שדרך למכור סתומות :
אבל במקום שדרך למכור סתומות מודים בית הלל דכשלא
עירה מוכר ג"כ הקנקן : ותימה ממתני' ג' בפרק קמא סתומות במקום שדרך למכור סתומות יצא קנקן לחולין : ופירש שם לענין
שלא קלאו בדמי מעשר שני לקנקן והכא הוי הדין דדוקא כשפתחו אף לביית הלל : ועיין עוד לקמן : ובחבורו ריש פרק ח' מפרש
לענין דתנן בפרק קמא כדן יין סתומות מקום שדרך למכור סתומות יצא קנקן לחולין : וקאמרי ב"ש דלא מקרי סתומות אלא עד
שיפתח ויערה לגת : וב"ה קאמרי שאין צריך לערות וקאמר מתני' בד"א שצריך לג"ה מיהא לפתוח במקום שדרך למכור סתומות
אבל במקום שדרך למכור סתומות אפילו מכרן סתומות לא יצא

שמלאן : לא קנה מעשר : לא נתן : הקנקן בקדושת מעשר :
זלף לחוכן סתם : שהכנים לחוכן יין של טבל קודם שקרא לו
שם מעשר : עד שלא גפן : אם קרא לו שם מעשר קונים
שסתמן במגובה : אם משגפן : אם לאח שסתמן במגובה קרא
שם שם : קנה מעשר : נתפס הקנקן בקדושת מעשר וטעמן
חלול כמו היין אם בא לחללו ענה הכסף : עולות בא ידי חלה :
בשל תרומה היינו אם נתערב קנקן של תרומה בחלה קנקנים
של חולין ולא היה פיהו סתום במגובה חשבין להו כ לו כולן
מעורבין זו בזו ועולות באחד ומאה כדון תרומה שנתערבה
בחולין : משגפן : מקדשות בכל שהן ואשילו אחד באגף אינן
עולות ויתכרו כלן לכהן בדמי תרומה חוץ מאחת שבהן שנטפל'
הכהן בלא דמים : עד שלא גפן תורם מאחת על הכל דחשיב
מוקף : יג מפתח ומערה לגת : אם בא לפרוס מאי
על הכל אחר שגפן צריך לערות לגת : ואינו צריך לערות
דסני להו בפוחה כדמתקרא : בד"א : דאם לאחר
שגפן קרא שם קנה מעשר את הקנקנים : במקום שדרך
למכור

א עיינ פ"ח
ס"ח תע"ד ה"י
ה"י
ב טס הלכה ה'
ג ח"י פ"ח ח"ה
תלוות ה"ה א'
ד טס פ"ג הל"ה
ה ח"י פ"ח ח"ה
טע"ד שני ונר
ס"ל כג

למכור סתומות דבכי האי גונא בירושלים הקנקן טפלה ליון כדמכין לעיל בסרק קמא הלכך בצבולין נמי קנה מעשר אבל במקום שדרכין למכור סתומות לא יצא הקנקן לחולין בירושלי הלכך (בצבולין) נמי לא קנה מעשר: אבל אם רצה להחמיר

על עצמו למכור במדה"ה הקונה יין ממעות מעשר שני בירושלים ובשדה המוכר למכור רצה לדקד' על עצמו ואמר כך וכך יין במד' אני מוכר לך בכך וכך מעות: יצא קנקן לחולין. אפי' הקנקני' סתומות: כפי גרסינו ר"ש אומ' אף האומר לחברו יין זה אני מוכר לך יוץ מקנקנים יצא קנקן לחולין ובירושלמי מפרש לה דר"ש קאי אהא דתנא לעיל דאם משגפן קרא סם מעשר קנה מעשר ואשמועינן ר"ש דוקא שקרא סם מעשר לכל היין שבקנקן אבל אם אמר כל היין מעשר חוץ מרביעי' אע"פ שכשבא למדוד לחברו אותו רביעי' אמר לו יין זה אני מוכ' לך חוץ מן הקנקן שאני רוצה לשיר בשביל מעשר שנתוכה אפילו הכי לא נעשית הקנקן טפלה למעשר ויצא קנקן לחולין ולא קנה מעשר.

פרק ד המור"ך דוק והוליד דלכתחלה אסור להוליכו ממקום למקום אלא כדרכו במקומו או מעלהו לירושלים: כשער מקומו. כשער המקום שהוא בשעת פדיון בין לקולא בין לתומרא: השבח לשני מה ששון בעיר יותר הריוח של מעשר שני: ומה שהוליד להביא מן השדה לעיר ישלם מביטו: ב פודין מעשר שני יכול לסדות אם ירצה כשער הזול בדמפרש ואזיל: כמות שהטנוי לוקח שהוא לוקח בזו כדי להסתבר: לא כמות שהוא מוכר שהוא מוכר ביוקר ביותר ממה שקנה. כמות שהשולחני פורט. הבא לחלל פרוטות של מעשר על סלע: מחשב הסלע בפרוטות הרבה כשלחני הוא כשבא לוקח פרוטות מבני אדם ולתת להם סלע שהוא לוקח פרוטות הרבה: ולא כמות שהוא מוצרף כשמצרף השילחני פרוטות לתת לבני אדם בחלוף הסלע נותן להם פחות: אכסרה. בלא במדה ובלא משקל אלא כמה אתה נותן בכרי זה או בחלוא חפני' הללו: על פי אחד. בשומת לוקח אחד: על פי שלשה. שואים בקי'אין ואפי' אחד מהן עכו"ם ואפי' אחד מהן בעלים: קרס: התחיל להחמיץ וגירסא אחרת שקסם ודוגמתו

אבל במקום שדרכין למכור פתוחות לא יצא קנקן לחולין: אבל אם רצה להחמיר על עצמו למכור במדה יצא קנקן לחולין. ר' שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקנים יצא קנקן לחולין:

פרק ד המור"ך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר. פודהו כשער מקומו. המביא פירות מן הגורן לעיר. וכדי יין מין הגת לעיר. השבח לשני ויציאות מביהו: ב פודין מעשר שני כשער הזול. כמות שהחגיגי לוקח. לא כמות שהוא מוכר: כמות שהשולחני פורט. ולא כמות שהוא מצרף. ואין פודין מעשר שני אכסרה: את שדמיו ידועים יפרדה על פי עד אחד. ואת שאין דמיו ידועים יפרדה על פי שלשה. כגון היין שקרם ופירות

קפיד אכלי אלא אם כן שרוצה להחמיר (על עצמו): **פרק ד ויציאות** מביתו מסתברא דהוא דיון ממקו' הזול למקום היוקר דרישא. דהא הכא נמי הוי ממקום הזול למקום היוקר וכל שכן ממקום היוקר למקום הזול דרישא. דיציאות מביתו והרמב"ם סוף פרק ד מהלכות מעשר שני העתיק המשנה כלשונה: ב פודין מעשר שני כשער הזול. בירושלמי מתניתין ד' למה פודין אותו כשער הזול. מפני שכתוב בו ברכה: על פי עד אחד. לשון הר"ב בשומת לוקח אחד וכן לשון הר"ש. וכלומר סוחר בקי בשומא. וכן פירש רש"י בפרק קמא דסנהדרין דף י"ד עמוד ב' תנו רבנן מעשר שני שאין דמיו ידועים: פודין אותו בשלשה לקומות. פירש רש"י סוחרים בקיאים בשומא: שקרם כתב הר"ב גירסא אחרת שקסם ודוגמתו בצבא בפרק פירקו' משנה ב' עשר קוססות ופירש הר"ש כמו פריה יקוסם ויבש דיחזקאל י"ו ט' וכ"פ סם הרשב"ם: שהחליאו

הקנקן לחולין. והשיגו הראב"ד דמשמע דמפתח ומערה כדי שלא יצא לחולין. וכן כתב הרמב"ם שם בדין ולמה זה כי מה הנאה יש לו בצמה שלא יצא לחולין. וכתב הכסף משנה ויש לומר דלא משום שיהא לו הנאה בדבר אלא אם רצה שלא יצא

הקנקן לחולין פותח וכו'. ובשם ספר הבתים מלאתו יראה כי דעת הר"ב כדי שלא יצא לחולין שלא יראה נבלע עם היין שכיון שפתחו גילה דעתו שאין רצונו למכור הקנקן עכ"ל: אבל אם רצה וכו' יצא קנקן לחולין. לשון הר"ב ואפי' הקנקנים סתומות מדברי הרמב"ם שבפירושו העתיק כן. וכבר כתבתי לעיל דמזרי' לבית הלל שיפתח ואז יצא הקנקן לחולין. והקסימי לשאלו דהוא דלא כסתמא דפ"ק. והר"ב דלא פירש כן בדבית הלל כדפירש הרמב"ם הוה ליה לכתו' ואפי' הקנקנים סתומות. אבל הואיל ודבריו מלשון הרמב"ם הן הסם ודאי הלשון סתומו' לכך לא הגהתי. ודברי הר"ש דחוקי' דמפרש דקאי אמשגפן קרא סם וקאמ' דאם מוכר במדה דהיינו כאומן דכתב הר"ב בפרק קמא דקפי' אכלי והלכך אף אם משגפן קרא סם יצא קנקן לחולין דהא

אפי' פד סם
מ' ו' ד' ה' כ' א'
ב סם הלכה כב
ג סם הלכה כ' יט
ד סם הלכה כ'
ה סנהדרין י"ז ע"ג

שהחליא

לשון הרמב"ם ענינו שכו' או העלו חלודה ונשטו מראיהו והוא כמו החלדו .

בסלע

ואיסר . מה שפירש הר"ב שהאיסור אחד מששה ותשעים בסלע . תמצא מפורש בפרק הזה משנה ה' . ואף על גב דליכא מטבעות פחותות מהאיסור כמו חסמס וקונטרך ודומיהן כדתנן בגמרא פ"ק דקדושין דף י"ב עמוד א' . אפילו הכי דוקא איסור שהו' דבר חשוב קצת ועיין בפרקין משנה ח' . ובפרק ז' דעירובין משנה י' . ובפירושו הר"ב משנה ו' פרק ג' דסוכה ובמסנה ב' פרק ג' דחולין :

מפני שהוא מוסיף על הקדש ואיסור הר"ב דתוספת דקדן עדיפא מפני שיכול להעדי על החומש ירושלמי . והר"ם הביא בבלי דריש פרק המקדיש שדכו למסכת ערכין דרי' טעמא דפדיית הקדן עדיף שהוא עיקר מצות פדייה ולא קפדין בתוספת החומש והנחת התוספת שלו הוא אובל הכל בירושלים :

ובין שנתן לו בתמנה פירש הר"ב הטבל קוד' שהפרישו וכו' בפרק האיש מקדש דף כ"ד עמוד ב' ויהיב טעמא דסביר ליה דמתנת שלא כורמו לאו כמי שהורמו דמין . וכן פסקה הרמב"ם בריש פרק ה' מהלכות מעשר שני . וקשה על פסק

דלעיל משנה ו' פרק ג' בתנא קמא דלביה הלל מתנת שלא כורמו כמי שהורמו דמין . ומנא תי לבעל כסף משנה בפרק ב' סימן י"ז שכתב ז"ל ויש לתמוך היך פסק רבינו שאם נתן לו את הטבל נקנה לו הרי הוא ז"ל פסק במה דוכתי דמתנות שלא כורמו כמי שהורמו דמין . ומירך ר"י קורקום ז"ל שסובר רבינו דדוקא להאי מלתא אמרו לאו כמו שהורמו דמין ועד כאן לא אמר רבי מאיר מעשר שני ממון גבוה אלא דוקא כשהורס ונקרא עליו שם מעשר דהא מדכתיב לה' הוא

יליף וקרא אחר שהורס ונקרא מעשר משמע . עד כאן לשונו . ד' מערעבין על מעשר שני . בירושלמי למה מערעבין עליו מפני שכתוב בו ברכה : ה' זאין בידו מעות . דאלו הוה ליה מעות עדיף טפי דהוה ליה ככרי אכל הפירות ואבד סודר לא יוכל להקנות לו מעותיו . דאין מטבע נקנה בחליפין . גמרא פרק הזהב דף מ"ו עמוד א' : לחברו שהוא אוהבו ויודע בו שאינו עושה אלא להפטר מן החומש . רס"י : שם דף מ"ה . דחוזר ואומר הרי אלו מחוללים וכו' שאין לריך שיהיו האמות והפירות במקום אחד כדתנן במשנה ד' מפרק ג' : ו גורתן לו סלע . פירש הר"ב לפי שקלאו במשיכה וכו' . והמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו וכו' . והוא דעת הראב"ד בהשגה פרק ח' ז"ל ואומר לי לבי שכל המשנה הולכת על מדת הדין שהמעשר אינו מתחל אלא בשפת מתן מעות . מיהו המוכר והלוקח נידונין כשעת משיכה וכו' ע"כ . ונא לי מזה דמתניתין אחיא אליבא דהלכתא

ופירות שהקריבו ומעות שהחליאו : ג' בעל הבית אומר בסלע . ואחר אומר בסלע . בעל הבית קודם . מפני שהוא מוסיף חומש . בעל הבית אומר בסלע . ואחר אומר בסלע ואיסר . את של סלע ואיסר קודם . מפני שהוא כוסיף על הקדש . הפודה מעשר שני שלו . מוסיף עריו חמישית . בין שהוא שלו . ובין שנתן לו במתנה . ד' מערעבין על מעשר שני . כיצד אומר אדם רבו ולבתו הגדולים . לעבדו ולשפחתו העברים . ה' חולך מעות אלו ופדה לך מעשר שני זהי אבד לא יאמר בן לבנו ולבתו הקטנים . ולעבדו ולשפחתו הבנענים . מפני שידן בידו : ה' היתה עומד בגורן זאין בידו מעות אומר לחברו הרי הפירות האלו נתונים לך במתנה . חוזר ואומר הרי אלו מחילין על מעות שבבית : ו' משך כומנו מעשר בסלע . נותן לו סלע ומשתכר בסלע . ומעשר שני (ס"א) וסלע מעשר שני שלו . ח' משך כומנו מעשר בשתיים . ולא הספיק לפדותו עד

בבבא בתרא מקבל עליו עשר קוססות למאה : ג מפני שהוא מוסיף חומש כדכתיב (ויקרא כ"ו) ואש גאול ובלא איש ממעשרו על שלו מוסיף חומש ולא על של חברו : בסלע ואיס' : האיסר הוא אחד מששה ותשעים בסלע : מפני שהוא מוסיף על הקדש . ותוספת כל שהוא דקדן עדיפא מפני טבל החומש יכול להערים כדתנן לקמן : ובין שנתן לו בתמנה . הטבל קודם שהפרישו ממנו מעשר נתן לו בתמנה דאלו מעשר שני לאו שהפירש קיימא לו כמאן דאמ' ממון גבוה הוא ואינו ניתן בתמנה : ד לעבדו ולשפחתו העבדים . שאין גופן קטני : ועד לך . כהן מעשר שני לעצמו : מפני שידן בידי . דמה שקנה עבד קנה רבו . ובנו קטן נמי זכיתו לאביו דמזיאת קטן לאביו : ה' היה עומד בגורן . ורובה להערים ולפדות מעשר שני בלא חומש . ואין בידו מעות . כדי שיתקם לחברו שיפדה כהן המעשר בלא חומש . הרי הפירו האלו נחזינן לך בתמנה . ודוק שנתן אדם לו בטבל קודם שיפירש מעשר שני כדפרישן לעיל : ו משך ממנו מעשר בסל' המוכר מעשר שני כדי שיתחלל על דמי המכירה ויהיו המעות נתפסין בקדושת מעשר דכבי האי גונא שרי לחברו . והא דתנן בפרק קמא אין מוכרין אותו היינו להוליכה לירושלים . ולא

שיהיו המעות נתפסין בקדושת מעשר . ובשמשך המעשר לקנותו היה סלע ולא הספיק ליתן הדמים עד שעמד בשתיים שהמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו למוכר : נותן לו סלע . לפי שקלאו במשיכה ומריוח הלוקח סלע שנתייקר וצריך לפדותו כשער של עכשיו בשתי סלעים שהמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו למוכר והסלע אחד של מעשר שני שלו . ואוכלו בירושלים .

עד

ר"ע

עד שעמד בסלע וצריך ליתן למוכר שני סלעים שקלא
במשיכה והוא נסדה בסלע א' כשער של עכשו' הלכך נותן
לו דמי סלע מדמי חולין שלו וכו' נסדה המעשר והסלע
השני נותן לו מדמי מעשר שני שלו ואין זה כפורע חובו

ממעשר שני לפי שבחלת
המקח היה עומד לכך שאכל
המוכר שני סלעים בירושלים
אם לא הוול: אם היה עסק הארץ
נותן לו מדמיו. ואם היה
המוכר עם הארץ נותן לו שתי
הסלעים מדמי החולין שלו. לפי
שאין מוס"ן דמי מעשר לעש
הארץ וזאת דגמ' מדמיו אם
יש לו דמי מעשר של דמיו נותן
לו סלע א' מחמת דמים
דמוסרין דמי דמיו לג' הארץ:

ז' ולא קרא סס. לא חת"ו זה פדיון מעשר שני: צריך לפר' -
ולומר זה פדיונו והלכה כרבי יוסי: ולא פירש. לא אמר
ה"ו ביטק או הרי את מקדשת: רבי יוסי אומר דיו' כיון
שעסקים באותו ענין ומתק' אותן הדברים עמד וגרש או
קדש אין צריך לפרש: והלכה כרבי יוסי:

ח המניח

כרבי מאיר דסבירא ליה ממון גבוה הוא וכלכר אינו מתחלל
אלא בנתינתו כסף כדן ממון גבוה נמסרה ו' פרק קמח
דקדושין לא שאינו כהקדש גמור והמוכר וכלוקח נידונין
כשעת משיכ' ואף דנרי בר' שכן הוא. שכתב ולא היו משיכה

דמעשר במשיכה דקדש דתנן
בפ' קמח דקדושין ד' כח: [רשות
גבוה בכסף. מפרש בגמרא
כ"ד. גלג. ואלו סבר הר"ש
דאמיתין ללא כר"מ אלא כרבי
יודק דסבירא ליה ממון הדיוט
הוא למה לו לפרש כך ללא הוי
משיכתו כשל הקדש דמהיכי
תימי שיהיה כהקדש אם ממק
הדיוט הוא. אלא ודאי שבא
לפרש מתנתין דממון גבוה
הוא ואילו הכי לא דמי ממש

להקדש. והוא דעת הראב"ד שלא אמר שפסגה הואת אינה
הלכה דהא אכסיק הלכתא בגמרא דממון גבוה כח"ש לעיל.
אלא אפי' כמי כרבי מאיר. והא דבסרק האיש מקדש דף כ"ד
עמוד ב' מוכיח דמתנתין כרבי יודק דלא ל"ב. מאיר ונתן
הכסף וקס' לו כדן הקדש. ולא כהת תלמודא לדחות
ולפרשה אפי' כרבי מאיר וכדפרישנא. משום דהתם להכי
צ"ע לומר דכרבי יודק. כי היכי דאשכח דתתס לן

כרבי יודק ודלא לפסוק כרבי מאיר. והגמרא מסיק דאפי' הכי
חש לדחות ולומר דמתנתין אפי' כרבי מאיר. וכו' מסולקת תמיהת הכסף משום דבגמרא מתנתין כרבי יודק. והרמב"ם
פסק. וכתב דהרמב"ם שנה בפירושה דלא הוי ענין לממון גבוה או הדיוט. ויש לי להקשות עליו דהא בגמרא מפרשה כרבי
יודק. אלא על כרחך לומר דגמרא לא נהת לפרשה בענין אחר מהטעם שכתבתי. ואי הכי מעיקרא לאו קושיא היא דאיכא
לפרשה לענין ממון גבוה. ואילו הכי אפי' כרבי מאיר וכדכתיבין. אלא דגמרא נה' צריכא לתופי בפירושה:
וסלע של מעשר שני שלו. מה שכתב הר"ב ואין זה כפורע חובו וכו'. לפי שבחלת המקח וכו'. תימה דכלפי לייף. הא
איטכא הוא. דאם בחלת המקח שוב שני סלעים ועכשו נותן כלל האחד ממטות מטבר שני שלו. הוי כפורע חובו
ממש מחמת מעשר שני. ולשון ירושלמי בריש פרק קמח שמעשה הראשונה מעבר שני חייב ללו חייב היה לו ונתן לו מעשר
יאות. ונראה לי דהכי פירושו דמהשתא אגלאוי למפרע שמעשה ראשונה לא היה חייב אלא מעשר שני. לפי שלא נקחלל מעשר
במשיכה עד שיקן דמים. ואלו היה חייב לו מעשר ונתן לו. יפה היה טובה. וכתב הר"ש והאי שלו. אינו כשלו דרישא אלא
כלומר תלבד סלע של חולין שניתן למוכר. נותן לו סלע עדין של מעשר שני שלו. דהרוביכו חנוכה לו קאי. עד כאן לשונו:
ז' היה מדבר וכו'. רבי יוסי אומר דין. פירש הר"ב כיון שעסקים באותו ענין וכו' וכתב הר"ש וכה"ג יש לומר בפדיון
מעשר שני עכ"ל. ואף בגליון ספרי הרמב"ם פרק ד' אמר המגיה והוא שעסקים באותו ענין. או מענין
לענין ובאותו ענין. עד כאן. ומיהו לכאורה נראה לי דאיכא לחלק דוקא נקדושין ובגרושין צריך שיהיו עסקים וכו'.
משום דבעינן דעת האשה מתקדשת בעל כרחה. כדתנן בריש קדושין. ובגרושין שמתגרשת בעל כרחה.
כדתנן בר"פ ארבעה עשר דיבמות. מכל מקום גט פסול הוא לדעת הרמב"ם צפרק"א מהלכות גטין כלאמר דמדאורייתא הוי
גט ורכן החמירו שצריך שידבר עמה וכו'. אבל בפדיון שאין כאן דעת אחרת אלא דעת עצמו של הסודר בלבד. איכא
למימר דא"ל כלל שידבר וכו'. אלא הוי פדיון מעליא אפי' בשתיקה. ונראה שדעת הרמב"ם כך היא. שמכיון שכתב ולא פיר'
שדין הפדיון כדן הקדושין נראה דסבירא ליה החלוקים הם בכך ומהאי טעמא. שהרי לא העתיק בפדיון האל דין הקדושין שוכל
לומר דלמוד סתמינן שמורש כדאיכא למימר במשקינו לדעת הסוברים כן. אבל הכתיב כל אחד בהלכות המיוחד לו:

ה"ו ד' ש' ע' פ'
ה"ו ד' ש' ע' פ'

מעשר שני פרק ד

ח איכל עליו עוד איסר ואף על גב דכשאר עליו לא
 חכל אלא שיהי' איסר ועכשיו ששנה שני
 איסרים נתיאסר בו איסר והיי' שעדין לא אכל עליו הא
 מלחא ליתא כהה' ששאר והוא החי הוא שרשי לאכול פטי

א תי' פ"ח מה
 ספסר ט"ו וי"ד
 ב"ב

ח המניח איסר ואכל עליו חציו והלך
 למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון
 אוכל עליו עוד איסר המניח פונדיון ואכל
 עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא
 באיסר איכל עליו פלג המניח איסר של
 מעשר שני [אם אוכל] אוכל עליו אחד עשר
 באיסר ואחד ממאה באיסר בית
 שמאי אומרים הכל עשרה ובי"ת הלל
 אומרים בודאי אחד עשר וברמאי עשרה
 ט בל

כדתנן במשנה ד' ק"ה דתרומות והכא גבי מעשר שני דלא
 שייך גזל אמרו דכל אחד ממאה שלא אכל נכבטל ואף על
 גב דבתרומה צעינן מאה ואחד הקי' במעשר ואמרו מספר
 שלם כך נראה בעיני :

בית שמאי אומרים וכו' קימה ללא חקן בעדיות גבי
 קולי בית שמאי וחומרי בית הלל ועיין במשנה ב'
 פרק ד' דמעשרות ובי"ת הלל אומרים בודאי י"א פירש
 הר"ב א"ס נשאר על האיסר של ודאי א' מעשרה וכו' וכ"ס
 הרמב"ם וקצוה"ל דאין א' דבית הלל כ"א דת"ק וי"ל
 דהא לעיל משנה ו' כתבתי שאין שלו הסגוי בסיפא כמו שלו
 השנויה ברישאון דברי חד תנא' וכ"ס הכא שכן דברי
 שני תנאים שיש לכל אחד לדבר כלשונו ורבינו הקדוש
 הפתיק לכל א' ואחד כדבריו וכדתנן פ"ק דעדות משנה
 ג' אכל הד"ש פירש לכל המשנה בענין אחר וי"ל המניח
 איסר של מעשר שני בחבר שראה עם הארץ שחלל מעשר שני
 [על] איסר חיירי [ובסתמא] כמו כן הפרוש מעשר ראשון
 ואמרינן בירושלמי' הניחא בשם רבי יוסא דר' לעזר אמר
 הניחא על השני נאמן על הראשון הלכך כשראוהו מחלל
 פירות מעשר שני על איסר ועירבן עם פירותיו תלינן כמו
 כן הפרוש הראשון וקרי' עליו תרומות מעשר ומתקום אחד
 [והזר כן] עירבו ומלאו בידו פירות מתוקנים שיהי' אחד
 עשר איסר ואחד ממאה באיסר [פי'] א' ממאה בכל איסר
 ואיסר של אחד עשר דהיינו חלק [חשיע] באיסר שכך עולה

ח המניח איסר להיות מחלל עליו פירות מעשר שני וכבר
 חלל ואכל עליו עד חציו והלך למקום אחר והולך
 האיסר עמו ואם הוא שיהי' פונדיון ובתחלה לא היה יוצא
 לא בחצי פונדיון שהפונדיון ב' איסרין נמצא לפי מה שז"א
 יוצא עכשיו ששאר בו איסר

של חולין ולפיכך אוכל עליו
 עוד איסר : א כל עליו עוד פלג
 חצי איסר ולא אמרינן כיון
 שאינו שיהי' אלא איסר הרי אכלו
 כלו המניח איסר של מעשר
 שני להיות אוכל עליו חולין
 שלו בקדושת מעשר ואכל עליו
 עד אחד עשר באיסר ואחד
 ממאה באיסר יצא כל האיסר
 לחולין פירושאם היה אותו
 איסר ממעות מעשר שני של
 דמאי ואכל עשרה חלקים מאחד

עשר חלקים שבו כגון שאחד עשר רמונים שוין איסר אכל
 עליו עשרה רמונים ושאר בו עדין חלק מאחד עשר מקדושת
 מעשר יצאו כלו לחולין ואם היה האיסר ממעות
 מעשר שני של ודאי ואכל עליו עד שנשאר בו אחד ממאה
 כגון שמאה תנאים נמכרים באיסר ואכל עליו חשעים
 ותשעה יצאו כלו לחולין ובית שמאי אומרים הכל עשרה
 אחד ודאי אחד דמאי כש"ל נשאר באיסר אלא עשיריתו
 יצא לחולין כגון שהיו עשרה רמונים נמכרין באיסר

ואכל עליו תשעה יצא לחולין ואם נשאר בו יותר כגון
 שלא אכל אלא שניה נרדף לאכול כנגדו ובית הלל אומרים
 בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה אם נשאר על האיסר של
 ודאי אחד מעשרה חייב לאכול עליו עוד [אחד] לפי שכל
 מה שהוא פחות משנה פרוטה אין חוששין לו לא לענין גזל
 ולא לענין נהנה מן ההקדש ופרוטה היא א' משמנה באיסר
 האסלקי' נמצא עשירית האיסר הוא שמנה עשירות של
 פרוטה דהיינו פרוטה כחוס חומש : נמצא כשהבוסף עליו
 חומש דהוא רביע מלגו היינו חומשא מלבר יהיה צין הכל
 פרוטה ולפיכך חוששים לה ואם יהיה פחות מעשיריתו אין
 חוששים לו שאפי' עם תוספת החומש יהיה בו פחות משנה
 פרוטה ולפיכך אמרו בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה לפי
 שאין חייבין חומש על הדמאי ועשיריתו הוא פחות משנה
 פרוטה והלכה כבית הלל : ט בל

החשבון שהיה מזה נפדך כיון שהמעשר שני איסר א'
 המצא שלאחר שהפרש מעשר ראשון נשאר עשר איסרין הוסף על
 העשרה מעשר ראשון שהפרש עליהם [כן הוא בהר"ש מתקום אחר] היינו אחר ואחד מתשעה באיסר חשיעית מלגו דהוא עישור
 מלבר שזרם מהמעשר [וממלא בין הכל אחד עשר איסרין וא' מתשעה באיסר ואותו אחד מתשעה באיסר הוא אחד ממאה שכל'
 דבשחלוק כל איסר ואיסר לתשעה חלקים נמצא הי"א צ"ט חלקים והיינו דקמצי אחד ממאה באיסר כלומר אחד ממאה
 על כל אחד ואחד מלבר דהוא א' מ' על [כל] אחד מלגו וכשהפרש עולין לאחד מתשעה באיסר בית שמאי
 אומרים הכל עשרה כלומר נאמן על השני ואינו נאמן על הראשון ובי"ת אומרים בודאי אחד עשר כלומר כשראה
 שהפרש מעשר שני מצינו שכן ודאי שכל אוכל עליו אחד עשר כדאמרינן אכל

עירוב

כל המעות הנמצאים בכל מקום בין ברגל בין בשאר ימות השנה ובירושלים בשאר ימות השנה חוץ מימות הרגל: כרי אלו חולין ואין חוששין להם שמה מעות של מעשר שני הם: אפילו דיגר וזב עם הכסף ועם המעות. שאין דרך לערבן יחד ואיכא למימר הללו מעות של מעשר שני שרגילין לחלל המעשר על דיכרי וזב. והבשאר שאינו מגיע לדיגר וזב מחלו על הכסף והמותר. על מעו של נחשת ומערבין אותן יחד אפילו הכי לא מיישין: מנא בתוקן. בתוך הכיס או הנרוד שמעות נמוגים בתוכו: הוא חולין. שאין דרך בני אדם להקדי' חרסין לנדק הבית ועל שם מה שכתבו נכתב: הוא קרבן. כלומר הקדש: חולין לתוך קרבן והכל קרבן. ולא אפליגו דבין עליה דרבי יודה אלא בשל מתכת צלבד דכשל חרס מודו. שהוא חולין. ומתכתיבו קרבן והלכה כחכמים: יא קו"ף קרבן. הקדש: ד' דמאי לקוח מעם הארץ: בשעת הסכנה שגורו שלא לקיים המלות: שמות בני אדם הן. אותיות של ראשי שמות קו"ף קהת. ד' דניאל. ט' טוביה. והכל חולין: אשתקד היתה מלאה פירות תרומה ופינה ודבן סברי אם איתא דפינה לתרומה נמנרה הוה בריר ליה ולא היה מניח שם תרומה כתב שם. ואין הלכה כרבי יוסי:

ט"ו כל המעות הנמצאים הרי אלו חולין. אפילו דיגר וזב עם הכסף ועם המעות ימצא בתוכן חרש וכתבו עליו מעש' הרי זה מעש': המוצא כלי וכתוב עליו קרבן ד' אומ' אם היה של חרס. הוא חולין. ומה שכתבו קרבן וזב הרי זה של מתכת הוא קרבן. ומה שכתבו חולין. אמרו לו. אין דרך בני אדם להיות כונסין חולין לקרבן: יא המוצא כליי וכתוב עליו קו"ף. קרבן. מ"ם מעשר. ד' דמאי ט' טבלי. ת' תרומה. שבשעת סכנה היו כותבין ת' תחת תרומה. רבי יוסי אומר כולם שמות בני אדם הם. אמר רבי יוסי אפי' מוצא חבית והיא מלאה פירות. וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולין שאני אומר אשתקד היתה מלאה פירות תרומה ופנה:

בפירות דמאי אם ראהו עושה (כן בפירות דמאי) אין חיוב אלא עשרה ואין נאמן על הראשון עכ"ל. והנתיקו גם כן הפירוש שהזכרתי ומפיו הבאתיו. ובהא דבית הלל אימריס בודאי יא וכו' מסייסו להאחד ממאה: ולא חש להזכיר כי אם הכלל עכ"ל. אך קשיא לי הלא קאמרין שאוכל שיה אחד עשר וכו' וכו' וכו' והנתיקו על זה השעור לא יאכל לפי מה שאמר אינו צמק מתוקן וא' כמעורב' טבל ומתוקן והואך ויכל לאכיל כלום מהם ובל סגן לב' ש' דאינו נאמן על הראשון הלאך יאכל עשרה. משום דנאמן על השני והרי טבל דהראשון מעורב בו. ונ"ל לתוך דהכי קאמר אחד עשר וא' ממאה יאכל בלא שום תיקון אבל האחרים המעורבים בו נריבין תקון כשאר דמאי ויעשה התיקון קודם שיאכל כלום ולבית שמאי נריך גם כן לתקן אלו העשרה גם כן תיקון דמאי. כן גראה לי ליישב והוא נכון. ולכן העתקתיו. כי על פירוש הרמב"ם יש לדקדק כמו שכתבתי בדבור המסמיל ואחד ממאה וכו' ובריש זה הדבור והיישובי שכתבתי אינם מחוורים כל כך. ואף על פי שראיתי בכ"ו סוף פרק ח' שכתב ו"ל הנה ר"ש פירש משנה זו על פי הירושלמי. והקשה עליו הרא"ש ור"ש עצמו נתקשה בפירוש הירושלמי. ואליהו עתיד לפרשה. פירוש רבינו (היינו הרמב"ם) במשנה מחוור. וכו' עובדיה ז"ל לא כתב אלא פי זה אע"פ שצמקומום אחריו ד' כו למשור אחר

א"י פ"י י"ח
ה"ל ו"ה ט'
ט"ה הלכה
ב' בנות ק"ו
ט"ז

פירושי רבינו שמשון עכ"ל. הגם לא גלה קושיה הרא"ש אולי היה לה תירוצו כמו שמצינו בכתב מקומות להאחרונים שמהרצ"ל לקושיה הראשונה ומ"ש שהר"ש עצמו נתקשה וכו'. לא על הירושלמי הוה שבפירוש: הוה אלא אחר כך הביא ירושלמי שמדבר מזה הענין ומחדש בו דברי' על זה הירושלמי הוא שנתקשה הר"ש: ואנכי לא ידעתי איך יפרשהו הרמב"ם גם כן. והקרבן אליו שהיא קושיה הר"ש גם כן. ומשום כך לא הוצרך הכסף משנה לגלותה מכיון שהיא מבולה בדברי הר"ש עצמו. ומה שהר"ר עובדיה כתב לפירוש הרמב"ם אולי מפני שראה בפירוש שסיים בזה הלשון והוא ענין מוטלב מאד ועוד שהכסף משנה מביא ראיה מהר"ב אביא אני בהסך מהפירוש שהזכרתי שכתב מקומות בזה לפירוש הרמב"ם ולא לפירוש הר"ש ובכתב מקומות שכתב לפירוש הר"ש וכתב ג"כ לפירוש הרמב"ם וזכרן לא כתב אלא לפירוש הר"ש: מן המעות הנמצאים וכו' ועיין במשנה ב' פ"ו דשקלים: דרי אלו חולין אפילו דיגר וזב וכו'. כתב הר"ב אע"פ שאין דרך וכו'. ומסיים בפירוש שהזכרתי שאלו היתה מעשר. הוה נותן בהם סימן. וכתוב עליו מעשר הרי זה מעשר. ולא נאמר שמהם חונון וזה החרש הוא מכלי שהיה בו מעשר נתון בתוכו וכתבו עליו מעשר הרמב"ם ועיין במשנה י"א: ידוא קרבן פירוש הר"ב כו וזר הקדש. ומסי' הר"ש כדכתב (נחמיה') על קרבן העזי. יא שבשעת הסכנה היו כותבין ת' תחת תרומה. מאי דסי' מ' ר"ס והוא הדין להינד' רבי יוסי אומר כולם שמות בני אדם הם. כמו תובל קין. מרם חודום אישרומי דבימנהוס. וכתיב הר"ש ולדבריהם דרבנן קאמר לכו לדלדיה אכי' כתב בו. קרבן תרומה. כל חמיכה שלימה. הא קאמר נסיפא אשת ד' היתה מלאה פירות ופינה. ע"כ:

והיישובי שכתבתי אינם מחוורים כל כך. ואף על פי שראיתי בכ"ו סוף פרק ח' שכתב ו"ל הנה ר"ש פירש משנה זו על פי הירושלמי. והקשה עליו הרא"ש ור"ש עצמו נתקשה בפירוש הירושלמי. ואליהו עתיד לפרשה. פירוש רבינו (היינו הרמב"ם) במשנה מחוור. וכו' עובדיה ז"ל לא כתב אלא פי זה אע"פ שצמקומום אחריו ד' כו למשור אחר

פרק ה כרם

רבעי עיין מה שכתבתי במצנה ו' פרק ז' דפאה : ושל ערלה :

כתבתי התוס' בפרק מרובה דף ס"ט וז"ל ק"ג ק"ה דלא קטע ערלה החז' ע"כ. ולא החליטו הקושטא לפי שיש לומר דעקר

מס' הלכות ג
ב"ב ס"ז ע"ב
פ"ט ס"ג ז'
ג' ח"י פ"א ע"ב
שולחן ע"ת
ה' ד' ח"י פ"ט ע"ה
ה"ס ו"א ע"ה
ה' ב"ב ס"ג ע"ב
ה' הלכות

טרקין ברבי רבעי מיירי משום דשייכי למעש' שני הואיל ואקרי קדש כמוהו' אלא אבג שהוכר דין הכיין מנאר נפ' כן דין ציון ערלה וקבר' ולפיכך אף טלפי שהערלה קודם בזמן לרבעי הואיל ולא נשנה בכלן אלא אבג לא ראה להקדימו' כך כ"ל :

בחרסית כתב הר"ב דכשזורעים בה אינה מוציאה כדו נפילה' כלות' כדו זריעה כלו שאנא דמתניתין ה' פרק ט' דבבא מניעה ודלא כלו שאנא דמתניתין דרוש פרק ה' דפאה ודברי הר"ב הללו הם דברי התוס' דמ' מרובה (דף סט') ופרק כסוי הדם [דף פח'] וטעמיהו דלא תקש' אמתי' דסוף ט' כסוי

הדם דמשמע דחרסית מגדל צמחים וע"ש. אבל לפי מ"ש הר"ב סט כפירוש הרמב"ם דמתחלה קודם שיעשית חרסית ראוי לגדל צמחים אינו נרדף למה שכתב באן. ועוד דהכא מפרס בלדמה שעוסין ממנו כלי חרס משמע שהיא גרועה לזמניה משאר אדמה. ולפירושו דהתם משמע דמגדלת צמחי' כמו שאר אדמה : במה דברים אמורים בשביעית :

פירש הר"ב אבל בשאר שני שבוע הלעיטהו וכו' גמרא דפרק מרובה (ובמסנה של הפירוש שהוכרתי הוא כן במסנה עלמה) וכסוף הרמב"ם בפירושו ובחבורו פרק ט' מהלכות זועער שני ועיין מה שכתבתי במסנה ה' פירק' דדמאי :

הגל קט' פירש הר"ב לכשיהא נלקט. כ"כ התוס' במרובה :

דאי לא תימא הכי לא הוה תקנה להאכל בין ליקטתה לאמירה' וכן כתב הר"ש. וכתב עוד ולא שייך ברירה בענין זה :

כלומר דהא קיימת לן בדבורייתא אין ברירה כמ"ש הר"ב במסנה ד' פרק ז' דדמאי) הואיל ואינו מל החלול עד שיקלקט' וכשב בפירוש שהוכרתי ומה שלא היו מחללים כל הכרם בפעם אחת שפעמים היו רוצים להולי' מותר הפירות (לאכול) בירושלים ע"כ :

ב' ב' ב' רבעי היה עולה לירושלים. כתב הר"ב מחוד' שיאכל כל אדם כשע רבעי שלו וכו' לפי שסובר דכרם רבעי לאו דוקא אלא הוא הדיון כל נטע וכדתיבין לקמן במסנה ד' כיצד פודין נטע רבעי וכו' וכמ"ש כבר במסנה ז' פרק ז' דפאה (וכן כתב עוד במסנה ה' פרק ד' דערויות) וכן במסנה ביצה פרק קמא דף ה' כתב רש"י אהך מתניתין דהכא פלוגתא דפרק ביצד אכרתין אית תני כרם' ואית תני נטע' וכלומר דלדתי' נטע הכי נטע' אייריין זבן סתם מתניתין ו' פ"ב דבבא דמאן דאמר נטע רבעי' אבל הרמב"ם בפרק ט' מהלכות מעשר שני כתב ענבים של כרם רבעי עולין וכו' ושאר כל הפירות אפילו בזמן בית המקדש נפדין סווד' לחותה' וכתב עליו הכסף משנה בירושלמי שמתחלה לא בורו אלא על הענבים עכ"ל וז"ל אמר רבי הילא בראשונה היו עושין יין בטהרה לנסכים' ולא היו ענבים מנויות התקינו וכו' ולרש"י והר"ב יש לומר שסוברים דמתחלה היתה התקנה על ענבים מטעם הנסכים. ואחר כך היה התקנה על כל הפירות מטעם שאמרו בבבלי בביצה וראש השנה דף ל"א בשם ר' יוחנן כדי לעטר שוקי ירושלי' בפירות ומשע' בכל פירות דמה לי עטור השוק בענבים מה לי שאר פירות' ועוד בסירות סתמא קאמר' וגם ר' יוחנן גופיה איסור' מריה דגמ' יירושלמי : הלך מפרשים דמתניתין דהכא אע"ג דתני כרם רבעי לא עבידא

יב"ה האומר לבנו מעשר שני בזוית זו ומצא בזוית אחרת הריא לו חילין. היה שם מנה ומצא מאתים. השאר חזרין מאתים ומצא מנה. הכל מעשר :

פרק ה כרם רבעי. מציבין ארתו בקצוות ארמה. ושל ערלה בחרסית : ושל קברות' בהיד' ומימחזושיפך' אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בשביעית :

הוצגועים מניחין את המעות ואומרים כל הנלקט מזה יהא מחולל על המעות האדו :

ב' כרם רבעי היה עולה לירושלים מיהלך יום אחד לכל צד. ואינו היה תרומה

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

יב' הרי אלו חולין מה שאנא היו חולין שאני אומר מעשר שני נטל : היה שם מנה. אחד לו אביו הרי שם מנה של מעשר שני ומצא מאתים' מנה וייער' ומנה חולין' ולא אמרין המנה של מעשר נטל ואינו אחיים הן : מאתים ומלא מנה :

אמר לו אביו הרי שם מאתים ומלא מנה המנה שאנא מעשר :

פרק ה כרם רבעי :

אוקו. בזנים הללו ציון וסיון סיכירו שהוא כרם רבעי ועשין פדיון : בקצוות' גבשושית ורבני אדמה סיומא כאלמה מה אדמה דלויכא הנאה זיגה שהיא עושה פירות אף היא נמי כי מערקי שרי לאתקנוי מיניה :

ושל ערלה בחרסית' כאלמה שעושים מומנו כלי חרס סיומא בחרסית זו דלית בה הנאה דכשזורעי בה אינה מוציאה כדו כפילה' אף זואין בה הנאה :

ושל קברות' שלא יכנס שם כבן וזויר' כסיד' סיומא שהסיד

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

לכן כעצמות : וממזה ושופך' מתהלת' הסיד בזיוס' כדי שיחלבו יומר' ושופך על הקבר' כמה דברים אמורים :

דעבדא הכירא לכרם רבעי' ולערלה' בשביעית' שהכל הפקר ונוטלי' בהיתר' אבל בשאר שני שבוע שבאים' על בלעיטתו לרשע וימות ויקדוש לאכול באסור' והנצנעים' המדקדקים על עממם כשיהיה להם כרם רבעי בשביעית היו מניחין המעות קודם לקטת' ואומרים כל הנלקט לכשיהיה נלקט יהא מחולל על זה :

ב' כרם רבעי יש לו דין מעשר שני ונריך להע' וזת הסירות לירושלי' ולאכלן שם' הם או סדוים' ותקו :

משניות

ממשניות אחרות דתני נמי כרס רבעי • ומתלי תליין בפלוגתא דאית דתני וכו' • וכדני דלני כי בקט רבי יוחנן כסס • דס"ר כמאן דאמר דתני נטע רבעי • וכו"ר ב שאל לפרש להבנה מפרש נמתיקין כמאן דתני נטע רבעי • דהכל הלכתא • אבל להרמב"ם ספוק במתיקין דהכל כרס רבעי דוקא • צריך לומר דמירוח דנקט ר' יוחנן ניינו פירות דכרס • וצירושמי דר"ס • וזנא שאל לר' מה תני כרס רבעי • או נטע רבעי • אדר לון כקון • שאלון לרבי יצחק רובא דבבבא

ליה כל מתיקין • נפקין ושאלין ליה א זר לון קדמיה כרס רבעי • ומתיקא נטע רבעי וכו' דרובא לומר זו המטע ומטעם דרבי יוחנן שתימה המקנה לבסוף על כל הפירות ומיהו י"ל נמי דר"ל מתיקין דד' ו' ו' שסס נטע רבעי וזין כך וזין כך קשיא למה קמני פעם כרס • ופעם

תחומה • אילת מן הדרום • ועקרבה מן הצפון • לוד מן המערב • והירדן מן המזרח • וישורבו הפירות התקינו שיהיה גפדה סמוך לתחומה • ותנאי היה הרבר שאימתי שירצו יחזור הרבר לתחומה שיהיה רבי יוסי אומר • משחרב

ותקנו חכמי' שחלקך יום (אחד) כל סביבות ירושלים יעלו ספירות (עלמס) לירושלים כדי לעטר שוקי ירושלי' בפירות מתוך שיאכל כל אדם נטע רבעי שלו • יתמלא השוק שאר פירו': שיהא כפדה סמוך לתחומה • אפילו כרס הסמוך לתחומה •

שאימתי שירצו • אם יתמעטו הפירות •

משחרב

נטע • אלא ודאי דהיינו טעמא שיש פלוגתא דהנאים ושנה ר' פעם כזה ופעם כזה • ובהני נראה לי לישב גם כן אמאי השיב רבי לזוגא שיאכל לרבי • יצחק שהמטענות בחנות ומלודות אללו וכדי רבי חדרם • ואם הוא לא ידע רבי יצחק מנא ליה • אבל למה סתפתי דרבי לא רצה לכתום כחד ומשום שכי פעם תנא כרס ופעם תנא נטע • אכש' ש' שנה ממנו איוו היא ששנה כך ומיהו היא ששנה כך • שמטני שלא היתה נפקותא להלכה מכיון שלא תתם כחד נא רצה להכריד עליון כשיהיה בקי • כך • ודומה לדאמר רבי חייה לרבי • (שבת ג') • בר פחתי כי קאי ר' בהא מכנת לא השייגיה במכנת אחריתי לפי שהיה טרוד ב' נור הבכנת היתה מה שאין כן רבי יצחק שלא היה ליה סרדא • ודע רבי ביה שהיו מובחנות אללו כל הבטעות היאך בן שני • ת אע"ג דלא נפקא מינה מדי להלכה •

ותנאי היה בדבר שאימתי שירצו יחזור וכו' • פירש הר"ב שאם יתמעטו הכירות • וכן כתבו הרמב"ם • וכו"ר • ולא כגי בצפול פעם האיסור • ונראה לי טעמא מדמסקינן בסרק קמא דביבא דכל דבר שבמנין צריך מנין אחר להקירו • ופירש רש"י אפילו אירע דבר שאהיה יכול להורות בו היתר ולומר אין תקנת מנין כי אשקן עומדת אפילו הכי אסור עד שהקירו חכמים בפירות בקבוצ חכמים ע"כ • והואיל ואין שום דבר שבמנין מהבטל בעלמו וצריך מנין אחר להקירו • וחששו להתקיים שזה אותו המנין שיבא אחריהם לא יביו גדולים מהם בחכמה ובמנין • וכן בברק קמא דעדות אין יכול לבטל דברי ב"ד חדרו אלא"כ היה גדול ממנו בחכמה ובמנין • לביבא המהקני' ענין הטילו ת"ל בדבר להחזיר לכמות שהיה לכשיבטל הטעם דהשתא הנתקיים עלמס הם המבטלים התקנה בהבטל הטעם • וכדור' אתי ש"ס הרמב"ם בפרק ב' מהלכות ממזרים אפילו בטל הטעם שבגללו גזרו הראשונים או התקינו אין האחרונים יכולים לבטל עד שיהיו גדולים מהם ע"כ • שמא שנה זו למד כן דמדאזכרו לתנאי שיע' ויבא שצריך שיהו המבטלים גד לים מהמתקנים אפילו אם נתבטל הטעם • והראב"ד שהשיג עליו ואומר שכל שנתבטל טעם התקנה א"ל שיהיה ב"ד המבטל גדול מן המתקנים • נראה שמפרש למשנתנו דתנאי היה שיחזור וכו' כל אימתי שירצו אפי' כשעדין ל' נבטל הטעם • ואם תאמר בין להרמב"ם וכי עיהו בין להראב"ד מה היה צריך כלל לתנאי שהרי התקנה שיאכל נפדה וכו' אינה תקנה אלא דין הורה הוא שאין לנטע רבעי א"ל דין רעשר שני • ומעשר שני פודה סמוך לתחומה כדלעיל בפ"ג משנה ז' ס' • ואם כן זאת התקנה שיהא נפדה • אינה אלא עקרת התקנה הקודמת שיעלו לירושלים ולא יפדו • ועקרת העמידו הדבר על דין תורה • ומעט ודאי הרשות נתונה לכל ב"ד שכל דור ודור לתקן כבוד וכישר צעייניהם לעלות לירושלים אם יום או יומים פחות ויתר כמו שהראשונים תקנו בהלך יום • ונראה לי דמתקין דייקא דתני התקינו ומאי התקינו הא לא הוה לא בטול ועקרת התקנה הראשונה • אלא ודאי דהתקינו תקנה שיהיה נפדה ולא יעלו כלל • לפי שרבו הפירות ואין קנה • וכיוצא בו מלאנו לרבי יהודה גם פ"ד דבבא מניעא (דף ס') • סביר לא יחלק התנוני קליות וכו' • ולא יפחות השער • הרי לסברתו ראוי לתקן שלא יפחות השער • ונראה דהיינו סברת רבי יוסי שחולק לפי שהיא סובר כחכמים דפליגי על ר' יהודה ובברי אור לטוב להספית השער • ולפיכך אומר שהתקנה היתה מפני שחרב הבית • ור' יוסי נמי הוצרך תנאי מפני שהתקנה היתה שלא יהיו רשאים להעלות כדי שלא לעטר שוקי ירושלים הנתונה בידי האויבים • ואף אם יבטל זה הטעם שיבנה בית המקדש במהרה בימינו • ולא יהא אותו בית דין שבאותו דור רשאים לבטל כי אולי לא יהיו גדולים מזה הבית דין • כי בצפן בית המקדש קודם למלכות בית דוד כדאיתא בירושלמי אמתיקין • וכל שכן קודם לתחיית המתים ופנה ודאי קשיא להראב"ד דהואיל והתנאי עלמו לא היה אלא לכשיבנה בית המקדש • ומיילא בטל הטעם ואם כן מה צורך לתנאי • וגם בזה יש לי להליך בעדו יזה הירושלמי שכתבתי שנית הנוקדש עמיד להבנות קודם למנכות בית דוד • ומלא סעד מנכות בית דוד יהיה לאויבים קצת ממסלה עליו • וכמו שהיה בתחלת בית שני • ובטלות האויבים בנו ויהיו בירושלים • עדין לא נתבטל הטעם לגמרי • לפיכך הוצרכו לתנאי שהפית דין שבאותו דור יחזרו הדבר לכמות שהיה על פי זה התנאי • ולפי מה שכתבתי דת"ק איתא כרבי יהודה

רל"א

דבריו יומי כחכמים יבא לי טעם ככון למה שהרמב"ם
העתיק בחבורו דברי רבי יומי ולא דברי תנא קמא אף על
בג דקיימא לן הלכה כרבי יוסף מאשר ולא מחבריו משום

משחרב בית המקדש היה התנאי לא לפי שרבו הפירות
כלאמרת בלא משחרב בית המקדש והיתה ירושלים ביד
האויבים ולא היו מסשין לעשר שוקי ירושלים בפירות :
ג אין לו חומש אין הכעלים נרכינין להוסיף לחומש

כשמודים אותו ואין לו ביעור
בשנה רביעית ושביעית
שהעשרות מתעברין לחומש
וביעור לא נאמרו בכרס רבתי
אלא בנתעשר ומיהו מודו ב"ש
דפדיון מיהא אית ליה ואף ע"ג
דלא נאמר פדיון במקרא בכרס
רבתי דילפי ליה מדכתוב
(ויקרא י"ט) וקדש הלולים קרי
ביה הלולים אכליה וסדר
אכליה : ובית הלל אומרים יש
לו דולפי קדש קדש ממעשר לוסן
לוכל דין מעשר : יש לו פרט
ויש לו עוללות : דסברי ממון
בעלים הוא ולא ממון גבוה :
אלך קייב בפרט ועוללות
ככל כרס דעלמא והענינים
שתקיים הפרט ועוללו
מכרס רבתי מודין לעגמו
ואוכלין הפדיון בירושלים :
וב"ה אומרים כולו לגת : דסברי
ממון גבוה הוא כמו מעשר

משחרב בית המקדש היה התנאי הזה .
ותנאי היה אימתי שיבנה בית המקדש
יחזור הרבה לבמות שהיה : ג"כ כרם
רבעי בית שמאי אומרים אין לו חומש .
ואין לו ביעור . ובית הלל אומרים יש לו .
בית שמאי אומרים יש לו פרט . ויש לו
עוללות . והענינים פודין לעצמן . ובית
הלל אומרים כולו לגת : ד' ביצר פודין
נטע רבעי . מניח את הסל על פי שלשה .
ואומר כמה אדם רוצה לפירותיו בבלע
על מנת להוציא ויצא אות מביהו . ומניח
את המעות ואומר כל הנלקט מזה
מחולל על המעות האלו בכך וכך סלים
בסלע : ד"ה ובשביעית פודהו בשווי .
ואם היה הכל מופקר אין לו אלא שכר
לקיטה . הפוד' נטע רבעי שלו מוסף עליו
חמישיתו . בין שהוא שלו ובין

א קצות
ב זית
ג ים
ד וי
ה ים
ו זית
ז וי
ח ים
ט וי
י זית
יא וי
יב זית
יג וי
יד זית
יז וי
יח זית
יט וי
כ זית
כז וי
כח זית
כט וי
ל זית
לז וי
לו זית
לוז וי
לח זית
לחז וי
למ זית
למז וי

ד נטע רבעי עיין מה שכתבתי במשנה ו' פרק
שביעי דפאה
על פי שלשה פירש הר"ב דסתם נטע רבעי אין
דמיו ידועים כלומר ולהכי תנו בסתם שלשה
דמשמע לעולם בעינין שלשה ולעיל בפ"ק ד' גבי מעשר
שני מחלקינן בין דמיו ידועים לשאין דמיו ידועים . אלא
דהכא אין לחלק משום דלעולם אין דמיו ידועים דמנריך
לפחות הו"ה ר"ש : לרוציא יציאות מביהו
עיין במשנה דלקיטן : ה שבר לקיטה פירש הר"ב
ובשביעית אינו מנכה שכר לקיטה שכל אדם מלקט לביצו .
וכן פירש הרמב"ם ונראה לי דעמא דמלתא משום דאין
הכל בקיאו דדיני שביעית וכשיאמר הא לך איסר ולקוט לי
בו הדמים נקפסים בקדושת שביעית אלא ז"ך שיאמר
לקוט לי כדתין במשנה ד' פרק ח' דשביעית . והלך נמניש
בני אדם מלקוט בשכר . ומיהו אכתי לא ניהא לי דמשמע
מדבריהם דנשאר שני שבוע מניכס שכר לקיטה נמי וכדמוכ
גבי ספק ולא פירשו כן במשנה דלעיל ובחבורו
סתם שומרים חמרים ופועלים ואולי דבכלל פועלים הליקטים
פירה . וחמירה . ובשביעית כל הנך לית ביה דא צריין בשביעית . ע"כ . משמע דאלו לקיטה בשביעית נמי מנכה . ותנא
לא בא למעט בשביעית אלא הנך ושכר לקיטה לעולם ומכין בין שאר שני שבוע בין בשביעית . ולקיטה בסו"ס מתניא ועלה
ק"ף סמך בכלוה . ובתחלה כתב הר"ש דציאות דלעיל דעמא דמלתא ללקוט ובשביעית פועל ודיניו להיות הסקר
ואין ראו' שיתן בו שכר לקיטה מודין בשווי . אבל הפ' דתפלתו היה עומד לפחות ממנו שכר לקיטה ולא פק' משום דאסקריה
עד כאן :

הלך אין לו פרט ועוללות אלא דורכים אותו כילו כאחת
ומעלה ואוכל בירושלים או פודהו ומעלה הדמים לירושלים :
ד מניח את הסל על פי שלשה . בקיאוין בשווא דסתם
נטע רבעי אין דמיו ידועים לני שנריך לחשב היציאות
כדתני הכא : לדחות בסלע . כלומר ליקח בסלע במחזור
לקרקע : על מנת להוציא יציאות מביהו . שכר פעולת
הכרס משעה שנקרא פרי כגון שכר שמירה ועידור : ומניח
את המעות . לפי השווא לאר ששמו כך וכך פלים בסלע :
ה ובשביעית : שאין שכר שמירה ולא עבודת קרקע פודהו
בשווי : אם היה הכל מופקר . אם הסקירו הכעלים נטע
רבתי בלהם אין הזוכה בו מנכה אלא שכר לקיטה ומעלה
הפירות לירושלים או פודהו ומעלה הדמים ולא אמרינן כיון
דמהפירוק קא זכו אין דין רבעי נוכה בו . ובשביעית
אינו מנכה שכר לקיטה שכל אדם מלקט לעגמו : מוסף עליו
חומש . סתם מתניתין כבית הלל דילפי קדש קדש ממעשר :
בין

אמר'ם כתב דיש מפרשים למתניתין דלעיל יציאות מביהו .
אמר'ם כתב דיש מפרשים למתניתין דלעיל יציאות מביהו .
אמר'ם כתב דיש מפרשים למתניתין דלעיל יציאות מביהו .
אמר'ם כתב דיש מפרשים למתניתין דלעיל יציאות מביהו .

ציון שניתן לו במתנה. כשהוא כמדר דאלו לא יזר. כענין
 ויבולו הא סברי בית הלל דמזון גזיה הוא כמעשר ואין
 יכולי ליתן אותו במתנה: ו ערב יום טוב הראשון של פסח
 וכו'. דכתיב (דברים י"ד) מקצה ג' שנים תוציא את כל
 מעשר תבואתך ונאמר להלן
 (שם ל"א) מקץ שבע שנים
 צמועד שנת השמיטה בחג הסוכו
 מש להלן רגל אף כאן רגל אי
 מה להלן חג הסוכות. אף כאן חג הסוכות ת"ל (שם כ"ו)
 כי הכלה לעשר. רגל שכל המעשרות כלן בו ופי אומר זה
 פסח שאין פירות של שנה שלישית נגמרים להיות נלקטים
 כלן עד שיבוא פסח של שנה הרביעית. וכן של שנה ששית
 עד שיבוא פסח של שנה שביעית: תרומה

ובין שניתן לו במתנה: ו ערב יום טוב

ובין שניתן לו במתנה. פירש הר"ב כשהוא כמדר דאלו
 לא יזר. כענין ויבולו וכו' אין יכולים ליתן אותו
 במתנה. כגמרא פרק ג' דקדושין דף כ"ד כגון דיהיב ליה
 כשהוא כמדר. ודלא (כרבי יוסי) דאמר כמדר פרי
 לענין ערלה ומשמע דדוקא
 סמדר אבל בוסר לא: הואיל
 דלענין ערלה הוי פירי לרבעי
 נמי הוי פירי. ואף על גב
 דאחיקא למעשר שני (ועיין במשנה ה' פרק קמא דערלה)
 ולענין מעשרות בוסר לא הגיע לעונת המעשרות כמ"ס
 הרמב"ם בפרק ג' מהלכות מעשר. יש לומר דלחומרא דינו
 כערלה דביתרא דאסורא דערלה גיהו ומעלה. הוא בא
 כמ"ס שביעית דביתא ברבנא ה' פרק קמא דערלה
 והרמב"ם נחזרו כתב אינו נקנה במתנה אלא אם נתנו
 בוסר. וכתב עליו הכסף משנה דיש לתמוה דעד כאן לא שרינו אלא סמדר ולא בוסר. ואין לומר דטעמא דשרינן כמדר משום
 דאינו פירי. ובובר נמי אינו פירי שהרי כשהגיע לכסול הלזן מדרבין עליו צורה פרי הפך. ול"ע. ע"כ. וכלומר ולא הוי לסתו
 ולכתוב בוסר בסקס. דמשמע דכל בוסר אזילי גיע כפול הלזן נקנה במתנה. ועוד קשה לי דפרק ה' מה' נזיר כתב הרמב"ם
 בפירוש דבוסר הוא פירי. ונראה לי דלפי מה שכתב בפירוש ונא התקיים המתנה נמעשר אלא אם כן נתנו הפירות קודם שיבואו
 לעונת המעשרות דלא קשיא ולא מידי. דהא כתב בפ"ג מה' מעשר. פירות שאינן ראויין ללכילה מקטנן כגון הבוסר וכיוצא בו.
 אינן חייבין במעשר עד שידלו ויעשו ויבאו ויקרא כ"ו) מורע הארץ מפני הפך עד שיעשו פירי. ע"כ. ושיעשה לדבריו
 בר"פ שלישי ממ"ם ביכורים בירושלמי שביאו הרמב"ם והר"ב בפירושם הנה הבאתי לתראשית כרי בשעת הבאה לר"ך שהיא פרי
 ולא בשעת הפרשה אלא אפי' בוסר. הרי שבוסר אינו פרי. ומו כתב הרמב"ם הענינים משיראו הארץ שלהם מנחוץ. ע"כ.
 והשתא אם זה שיראה הארץ מנחוץ הוא הבוסר שהגיע כפול הלזן. וכמו שגראה ממה שאמר עד שיעשו פירי וברי כשהגיע
 לכסול הלזן הוי פרי לברכה. א"כ כמו שסוטה בהלכות מעשר וקראו בוסר סהם ורובה לומר כל שלא הגיע לכסול הלזן הכי
 נמי הכא לענין נטע רבעי קורא לבוסר סהם שלא הגיע לכסול הלזן. וכן יורש בוסר שכתב בהלכות נזיר (שהגיע לכסול הלזן)
 ואם שיראה הארץ מנחוץ גדול יותר מהגיע לכסול הלזן. אחתי שפיר קאמר בוסר דנקנה במתנה לפי טעמו דיהיב דכל שלא
 בא לעונת מעשרות לא הוי ממון גבוה. והא דבגמרא נקט סמדר לרוביה דמילתא נייט כמדר בעדין אינו כרי כלל אפי' לברי.
 דלא בוסר שהגיע לכסול הלזן הוי פירי לענין ברכה: אע"ג דלפוס קושטא דמילתא אינו בוסר שהגיע כפול נקנה במתנה: משום
 דהואיל ועדין לא הגיע לעונת המעשרות אינו ממון גבוה. מכל מקום בירדה לא נחית הכתא אלא לומר דשיך מתנה בנטע
 רבעי. ונקט מלתא דרווחא. והיינו סמדר דלכולי עלמא לא הוי פירי אלא (לר' יוסי). והשתא דברי הר"ב יכולין להתפרש
 כדברי הרמב"ם. ועיין בפירוש משנה ו' פרק קמא דערלה ומה שכתבתי שם. וכדברי הר"ב במשנה ו' פרק ג' דעוקלין מוכח
 כמו שכתבתי באהרונה ועיין סוף פרק ג' דגיטין:

א"י י"א פ"א פ"א
 ת"ס ו"ז ט"ט
 י"ד ס" ס"א
 קמ"ד

מ"א

מ"א

וכתב עליו הכסף משנה דיש לתמוה דעד כאן לא שרינו אלא סמדר ולא בוסר. ואין לומר דטעמא דשרינן כמדר משום
 דאינו פירי. ובובר נמי אינו פירי שהרי כשהגיע לכסול הלזן מדרבין עליו צורה פרי הפך. ול"ע. ע"כ. וכלומר ולא הוי לסתו
 ולכתוב בוסר בסקס. דמשמע דכל בוסר אזילי גיע כפול הלזן נקנה במתנה. ועוד קשה לי דפרק ה' מה' נזיר כתב הרמב"ם
 בפירוש דבוסר הוא פירי. ונראה לי דלפי מה שכתב בפירוש ונא התקיים המתנה נמעשר אלא אם כן נתנו הפירות קודם שיבואו
 לעונת המעשרות דלא קשיא ולא מידי. דהא כתב בפ"ג מה' מעשר. פירות שאינן ראויין ללכילה מקטנן כגון הבוסר וכיוצא בו.
 אינן חייבין במעשר עד שידלו ויעשו ויבאו ויקרא כ"ו) מורע הארץ מפני הפך עד שיעשו פירי. ע"כ. ושיעשה לדבריו
 בר"פ שלישי ממ"ם ביכורים בירושלמי שביאו הרמב"ם והר"ב בפירושם הנה הבאתי לתראשית כרי בשעת הבאה לר"ך שהיא פרי
 ולא בשעת הפרשה אלא אפי' בוסר. הרי שבוסר אינו פרי. ומו כתב הרמב"ם הענינים משיראו הארץ שלהם מנחוץ. ע"כ.
 והשתא אם זה שיראה הארץ מנחוץ הוא הבוסר שהגיע כפול הלזן. וכמו שגראה ממה שאמר עד שיעשו פירי וברי כשהגיע
 לכסול הלזן הוי פרי לברכה. א"כ כמו שסוטה בהלכות מעשר וקראו בוסר סהם ורובה לומר כל שלא הגיע לכסול הלזן הכי
 נמי הכא לענין נטע רבעי קורא לבוסר סהם שלא הגיע לכסול הלזן. וכן יורש בוסר שכתב בהלכות נזיר (שהגיע לכסול הלזן)
 ואם שיראה הארץ מנחוץ גדול יותר מהגיע לכסול הלזן. אחתי שפיר קאמר בוסר דנקנה במתנה לפי טעמו דיהיב דכל שלא
 בא לעונת מעשרות לא הוי ממון גבוה. והא דבגמרא נקט סמדר לרוביה דמילתא נייט כמדר בעדין אינו כרי כלל אפי' לברי.
 דלא בוסר שהגיע לכסול הלזן הוי פירי לענין ברכה: אע"ג דלפוס קושטא דמילתא אינו בוסר שהגיע כפול נקנה במתנה: משום
 דהואיל ועדין לא הגיע לעונת המעשרות אינו ממון גבוה. מכל מקום בירדה לא נחית הכתא אלא לומר דשיך מתנה בנטע
 רבעי. ונקט מלתא דרווחא. והיינו סמדר דלכולי עלמא לא הוי פירי אלא (לר' יוסי). והשתא דברי הר"ב יכולין להתפרש
 כדברי הרמב"ם. ועיין בפירוש משנה ו' פרק קמא דערלה ומה שכתבתי שם. וכדברי הר"ב במשנה ו' פרק ג' דעוקלין מוכח
 כמו שכתבתי באהרונה ועיין סוף פרק ג' דגיטין:

ז ערב יום טוב הראשון של פסח. והרמב"ם בפרק אחד עשר מה' מעשר שני העתיק ערב יום טוב האחרון. והכסף משנה
 הביא ראיה לגירסתו מן הירושלמי דפריך ויתודה ביום טוב הראשון של פסח. כדי שיבא לו מה לכול דרגל. ויתודה
 בשחרית עד כאן מצוה הוא לכול. ואם איתא שהביעור היה מערב יום טוב הראשון הרי לא הוי מה לאכול ברגל. עכ"ל.
 וא"ת מאי משני הירושלמי אדפריך ויתודה בשחרית דעד כאן מצוה הוא לכול. הרי ביער הכל מערב יום טוב. דאין לומר
 דפריך אשחרית של יום טוב הראשון דאכתי תקשה ויתודה ביום ראשון של מול האועד: ונראה לי דהכי קאמר דמצוה הוא לאכול
 עד כאן שכל שלא יבא המוגד יכול לקיים מקצה וגומר צמועד. ולפיכך לא התקינו להתודות שחרית אבל לפי שביום טוב אי אפשר
 לבער והששו אם ישייר ליום טוב ולא יאכלנו שלא יוכל לבער ולהתודות לפיכך אמרו לבער מערב יום טוב. ומפני שעדין לא יבא
 המוגד והיה ראוי לכול עדין לכך לא התקינו הידוי עד למתקה (כדלקמן משנה י') והא דמתן במשנה ה' פ"ד דאגילה כל היום
 פשר לידוי מעשר היינו שאם התודה יבא ידי וידוי אחרי שכבר ביער מערב יום טוב. אבל חכמים התקינו צמחה מהטעם של
 הירושלמי. ולהר"ב בפירוש משנה י' גירסת הפסח נכונה. ואין מן הירושלמי קושיא. ונסדר משנה שביירושלמי לקמן במשנה
 י' לא גרסינן אלא צמחה ב'ט ולא גרסינן האחרון מזה מוגד דהכא גרם האחרון ולא הראשון. אף על פי שבסדר המשנה
 דירושלמי גרם הכא הראשון. מכל מקום מהיך דלא גרם במשנה י' כלום א"כ אקמייתא סמכה. וממילא דנקמייתא דהיינו הא
 דהכא על כרחין הירוסא האחרון. כך דן לפני בני האלף. מהר"ר אברהם ש"י. ודבריו נכונים: של

של פסח כחב כר"ב שאין פירות של שנה שלימים
 נמרים להיות נלקטים כולם עד שיבא פסח וכו'
 כלומר ששכ"ב פסח כבר נמרים להיות כל הפירות
 נלקטים ואין הכי נמי דקודם לכן נמרים דהיינו מחנכה
 וכמפורש במשנה ר' ע"ק
 דכורים אלא שצריך שיהיה
 בתועד והתועד הקודם לחנוכה
 מדון אין כל הזרות נלקטים
 אבל התועד שאחריו שהוא פסח
 כבר נמרים כולם וזה שאמרנו
 בירושלמי אי ששקלה לעשר את
 כל הפירות יכול אפילו בחנוכה
 נאמר כאן מקצה וכו' מה להלן
 נאמר קף כאן נאמר
 מעשר ראשון לבעליו
 פירש הר"ב לנו
 ועיין במשנה ט"ו
 והבבורים עיין בפ"ב דכורי'
 משנה ב'
 תבשיל פירש הר"ב שיש
 בו מפירות שביעי'
 או ממעשר שני וכו' וז"ע מה
 טעם שביעית לבאן ואין לומר
 משום דמייב נמי בביעור חלה
 דאין ביעורן שיהי דהך דהכא
 מתבערין מן העול' ודשביעית
 אלו כן לדעת הר"ב כמו
 שאזכרתי מפירושו משנה ב' וז'
 דפרק ט' דשביעית ועוד דטעמ'
 דכתב הכא כיון דאין מתען יוכרי'
 אינו עולה לשביעית דהא בני
 שביעי' אוליגן בהר טעמא קף על פי שאין היתר יוכר דמתן
 הפס דנפק פיר' ו' והרמב"ם בחבורו פירק א"ז עשר כפס
 תבשיל של חמש שני ונטע רבעי' ועיין במשנה י'

של פסח של רביעית ושל שביעית היה
 בעור • כיצד • ה"ה היה בעור נותנין
 תרומה ותרומת מעשר לבעלים ומעשר
 ראשון לבעליו • ומעשר עני לבעליו •
 ומעשר שני • והבבורים מתבערים בכל
 מקום ר"ש"ה הבבורי נתנין להנהי' בתרומה
 התבשיל • ב"ש אומרים צריך לבער • וב"ה
 אומרים הרי הוא כמכוער • זמי שהיו לו
 פירות בזמן הזה הוה יע שעת הביעור • ב"ש
 אומרים צריך לתלן על הכסף • ובית
 הלל אומרים את' שהן כסף וא"ז שהן
 פירות • ה אמר רבי יהודה בראשונה
 היו שולחין אצל בעלי בתים שבמדינה
 מהרו והתקינו את פירותיכם עד שלא
 תגיע שעת הביעור • עד שבא רבי
 עקיבא ולמד שכל הפירות שלא באו
 לעונת המעשרות פטורים מן הביעור •
 ה מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו
 צריך לקרוא להם שם • מעשה ברבן
 גמליאל וחוקים שהיו באין בספינה •
 אמר ר"ג עשור

תרומה ותרומת מעשר לבעלים • לכהנים שהתרומה שלהם •
 ומעשר ראשון לבעליו • ללוים • ומעשר עני לבעליו לעניים •
 מתבערים בכל מקום • צריך לבערם ולאחדם מן העולם •
 הבבורים נתיים לכהנים בתרומה ואין צריך לבערם מן
 העולם משום דתרומה (קרינה)
 רחמנא דאמר מר ותרומת ידך
 אלו הבבורים דכתיב בהו
 (דברים ב') ולקח הכסף הטעם
 מידך ואין הלכה כר"ש •
 התבשיל שיש בו משרות
 שביעית או ממעשר שני נשעת
 הביעור • הרי הוא כמכוער •
 כיון דאין ממען יוכר • ז בזמן
 הוה שאין בית המקדש קיים •
 צריך לחלל על הכסף • דכתיב
 (שמי' ד) וזרת הכסף בידך
 הכסף בלבד מעלן • אחד שהן
 כסף וא' שהן פירות • טעונים
 גמיו ומה מועיל החלול •
 ח מהרו וקנו את פירותיכם •
 תרומות ומעשרות לפת אותן
 לראוי לכן ומעשר שני להעלותו
 ולאכלו בירושלים • שלא הגיעו
 לעונת המעשרות • כל פירי
 ופירי כמו שפורש טעמו כפ"ק
 דמעשרות • פטורים מן הביעור
 ובדאשונה היו אומרים דקודם
 עונת המעשרות נמי זקוק
 לבער • והלכה כר"ע • מ"ט
 שהיו פירותיו רחוקים ממנו
 וכבר נתקנו והגיע זמן הביעור •
 צריך לקרות להם שם • לזכות אותן לבעלים • כהך עובדא
 דרבן גמליאל וחוקים • עשור

צריך לחלל על הכסף פירש הר"ב דכתיב וזרת הכסף בידך כלומר במקומך ואי אפשר להעלותו למקום
 דרוצה לומר הואיל ואין בית המקדש אין לך רחוק מקום גדול מזה הלכך מחללין על הכסף ובאלו זרת הכסף אינו
 רשות אלא מוכס • דכיון שרחוק זקום כזה שאין בית המקדש אי אפשר להעלות הפירות אלא זרת צריך לחלל • אע"ב דפשטי'
 דקרא בזמן בית המקדש ואינו אלא השות • וה"ש הביא הירושלמי בזה הלשון וזרת הכסף בידך ובירושלמי
 שלפנינו וזרת הכסף בלבד בידך • ונראה לי דהכי פירושו דבזמן שאתה מניחו בידך כלומר במקומך ואי אפשר להעלותו למקום
 הבתירה והיה הכסף בלבד בידך וזה הפירות אלא צריך אפס לחלל על כסף • ודייק מבידך דמיותר דהוה ליה לומר וזרת
 הכסף והלכת וגו' וכתת הכסף וגו' • ועיין בירוש' הר"ב משנה י' פירק ג' דכ"מ • מ' מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו • פירש
 הר"ב וכבר נתקנו • ולא דוקא קפס דאפילו קודם שנתקנו נמי כדלעיל שכל הפירות שלא הגיעו לעונת המעשרות פטורים •
 הא שהגיעו לעונת המעשרות חייבים ואע"פ שעדין לא אפשרו והכי איתא בירושלמי והביאו הר"ש לעיל והלך טבל הוא רבי
 הלא בשם רבי שזאל זאת אומרת שהטבל קרוי קדש • ועוד דעובדא דרבן גמליאל מוכח שעדין לא נתקנו סברי אמר שאני
 עתיד לזור וכו' • צריך לקרות להם שם • פ"ה הר"ב לזכות אותן לבעלים ולא הוי בקריאת שם דבהסכת דמאי שהוא
 לקבוע מקום בלשון או בדרומו ושיזכיר הסכום מאה חולטן וכו' • אלא הכא אינו חייב אלא לברר להם בעלים למי ימנוס קר
 כתבו הסוספות בקדושין (ריש) דף כ"ז • עשור

עשור שאני עתיד למוד • מעשר ראשון שאני עתיד ליתן
מפירות שיש לי בבית נתון ליהושע • לוי היה ותרומה
גדולה לא נתן עתה משום דתרומה מפרישין אותה בגורן
[כדתנא] שאי אפשר לגורן שיעקר אלא אם כן תרומה

תרומה גדולה וכבר הפריש
אותה בגורן • ומקומו מושכר לו
לוי • ומקום המעשר אגב קרקע •
עשור אחר • מעשר עני נתון
לעקיבא בן יוסף גבאי של עניים
היה • עשור שאני עתיד למוד •
מעשר מן המעשר שאני צריך
ליתן לכהן מן המעשר שנתן לי
רבן גמליאל נתון לאלעזר בן
עזריה • ככן היה והוא עשירי
לעזרא • ונתקבלו שטר זה מזה
רבן גמליאל קבל שטר מקומו של
מעשר ראשון מרבי יהושע •
ושכר מקומו של מעשר עני מר'
עקיבא ורבי יהושע קבל שטר
מקום מעשר מן המעשר מרבי
אלעזר בן עזריה ונקבה לכל אחד
מקום המעשר הראוי לו בכסף
שנתן למשכיר ששכירות קרקע
נקיט בכסף • י דיוס טוב
האחרון היו מתודין • ולא היו
מתודין ב"ש ראשון מיד אחר
הביעור כדי שיהיה לו מה יאכל
ברגל • הלכך ערב יום טוב
ראשון היה מצער ומשיי' עד יום

אחרון • זה מעשר שני ונטע רבשי' שקראו קדשו' מעש'
לוי • כלומר מעשר ראשון וגם נתתיו זו תרומה גדולה • וגם
תוספות הוא משמע וגם נתתיו ללוי מן ממה שנתתי לכהן מן
הבית זו מלה' שהיא נתרמה מן העסה בתוך הבית: יא ולא מן
הקלוש על המחומר וכו' דהיינו מן החיוב על הפטור ומן הפטור
על החיוב ולא ין החדש על הישן • דכתיב (יברים י"ד)
היוצא השדה שנה שנה ולא
משנה

עשור שאני עתיד למוד נתון ליהושע
ומקומו מושכר לו עשור אחר שאני עתיד
למוד נתון לעקיב' בן יוסף שיזכה בו לעניים
ומקומו מושכר לו • אמר ר' יהושע עשור
שאני עתיד למוד נתון לאלעזר בן עזריה
ומקומו מושכר לוי • ונתקבלו זה מזה שטר:
י במנחה ב"ט האחרון היו מתודין • כיצד
היה הוידוי ביערתי הקדש מן הבית
(יברים כו) זה מעשר שני ונטע רבשי' • נתתיו
ללוי זה מעשר לוי • וגם נתתיו זו תרומה
ותרומת מעשר • לגר ליתום ולאלמנה •
זה מעשר עני הלקט והשכחה והפאה •
אף על פי שאין מעכבין את הוידוי • מן
הבית זחלה • יא ככל מצוהך אשר
צויתני • הא אם הקדים מעשר שני לראשון
אינו יכול להתודות לא עברתי ממצותיך •
לא הפרשתי ממין על שאינו מינו • ולא
מן התלוש על המחומר ולא מן המחומר
על התלוש ולא מן החדש על הישן • לא מן
החדש על

עשור וכו' נתון ליהושע • כתב הר"ב לוי יהיכנו • ואם
תאמר הא קכס עזרא (כמ"ש הר"ב במשנה ט"ו)
ויש לומר כר"ע דאמר קודם קנס דוקא ללוי ואחר קנס לכהן
וללוי כדאמר בפרק ב' דקטובות הוסי' דבבא בתרא דף פ"א •
וביקומו מושכר לו • פירש
הר"ב ויקנה המעש'

א מ"פ"א תה"ז
הפטר שני ונ"ר
שופט י"ד
אלא סע"ק
ב פ"ט ה"ב
ר ט"ס ט"ו
ד ט"ט ט"ז
טו ט"ז ט"ט

אגב קרקע • בפרק קמא דבבא
מזיעא דף י"א עמוד ב' • ועיין
במשנה ז' פרק ב' דב"ב • ופר"ך
וכי לא היה להם סודר לקנות
ממנו המעשר בחליפין • ומסיק
מתנות כהונה נתינה כתיבה
בהו' חליפין דרך מקח וממכר
הוא • מטלטלי אגב מקרקעי
נתינה אלימתא היא • והרמב"ם
בפרק י"א מהלכות מעשר שני
כתב שאין מקנין מעשר בחליפין
וכתב הפס"ק משנה ו"ל נראה
שלמד מן מהך עובדא וכו' ע"כ
אשתמיטתיה דגמרא ערוכה
היא •

ונתקבלו זה מזה שטר •
כתבו הוסי' דלא
חליפין אין שכירות נקנה
בחליפין • והרא"ש כתב דכיון
שעל ידי חליפין לא היה יכול
להקנות כדמפרש בגמ' • (כמו
שכתבתי) אלא היה צריך
להקנות להן אגב קרקע יותר קל
להן פרוטה לשכר מקנין חליפין •

י במנחה דיוס טוב האחרון • משום דאין זמן מאוחר
דיוס טוב אלא מנחה האחרון • ואיסורו
לוידי כל עוד שיכולים לאחרו • מטעם הירושלמי שהבאתי
במשנהו • ומכאן ראיה גדולה היא אלי' שאין מחוייבין
בסעודה שלישית דיוס טוב • דלא כסוברים שגם דיוס טוב
מחוייבים כמו שכתב באורח חיים סימן תקכ"ט • שהירושלמי
אומר על של שזרית עד כאן מצוה לאכול •

מתודין כתב החכם מהר"ר עובדיה פפורנו בפרשת כי
צבא שהודיו על שבתאיכו ובעונות אבותינו הוצרכנו לבער הקדש מן הבית לבלתי תת הוסי' לזכורות שהיו ראויים
לתרומות ומעשרות כאמרו (יחזקאל ב') ואטמא אותם במתנות בהעביר כל פטר רחם • ויאמר וגם נתתיו ללוי כמו ואע"פ
שנתתו ללוי וזולתו כמגותיך אע"פ כי אני מהפלל השקיסה לטובה במקום ההקפה לרעה הראוי לעוני עכ"ד • זה מעשר
שני • עיין מה שכתבתי בשם הרמב"ם במשנה י"ג • זו תרומה ותרומת מעשר • לשון הר"ש • ובירושלמי דייק מדלא תני
צבורים שמע מינה ר' שמעון היא דתני מחוייבים בביעור ור' שמעון פוטר • (בפרק ב' דצבורים ולעיל משנה ו') דהא לא
תני להו בהדי תרומה ותרומת מעשר משום דכלל תרומה נינהו דצבורים אקרו תרומה כדדרשינן ותרומת ידך אלו צבורים
עכ"ל • ורונה לומר דאי איתא כרבי שמעון אתא שפיר דלא תנא להו משום דהו כלל תרומה שנתנין לכהן כמו התרומה
אבל לרבנן מתעבדים הוי ליה למתני • ונראה להביא שצריך להיות והא דלא תנא וכו' • אף על פי שאין מעכבין • הרמב"ם
בפרק י"א כתב אף על פי שאין לקס שכתה ופאה מעכבין • יא אם הקדים מעשר שני לראשון עיין במשנה ו' בפרק דתרומות:

מלברך ומלהזכיר שמך עליו
 מזכירין גורם ומלהזכיר [שזך] ומלכותך עליו
 לרבי יומאן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אבל
 העם כתבו דאע"פ תנא פירושא לזני ולזיל ונתמיהו על
 המזרחי ורבינו בגור אריה
 שכתבו על מיה שפירש"י בפרשת
 כי תבא ולא שכתתי מלברךך על
 הפ"ט מעשרו"ש"ל שכת והודא'
 דאלו נוסח ברכה אנשי כנסת
 הגדולה תקנוה ומדברין הוא .
 ואמר המזרחי שזאת המשנה
 שאומרת מלברךך ומלהזכיר שמך
 מסכים עם זה הפ"ע על דברי רש"י
 ואיך תסכים עם זה הפיר' אחרי
 שהגמרא מיייתי למשנה זו
 אפלוגתא דרב ורבי יומאן בכל
 ברכה שאין בה שם ומלכות אלא
 הכון דרש"י נוסח הכרכה קאמ'
 וכן הוא בהדיא בפירש"י
 בפרק כ"ד מזכירין דף מ"ו"ל
 ומלברךך ברוך אשר קדשנו
 במצותיו וזונו להפריש תרומה
 ומעשר ע"כ"ל ופ"ג דמדברין
 היא אסמכתא אקרא דמי גריעא
 פרכא לאסמכתא אקרא משאר
 דברים דמדברין שהסמיכות
 על המקראות : יב ולא נתחיי
 לאוננים אחרים . לא ידעתי
 מתמי מסיק להא' דלמא למת
 דוקא : ושמכחתי מצטין הדגוש
 הש"ן בחיר"ק והמ"ם דגמשה :
 יב כ"ד וכו' . [אפי' במקום
 שאינו זכת חלב ודבש .

א ב פות א :
 ע"ג
 ב פ"י ופ"ד
 פס
 ג פ"י פ"ג
 ד פ"י פ"ג
 ה פ"י פ"ג
 ו פ"י פ"ג
 ז פ"י פ"ג

החדש . ולא שכתתי "לא שכתתי
 מלברךך ומלהזכיר שמך עליו : **יב** לא
 אכלתי באוני ממנו . הא אם אכלו באינה
 אינו יכול להתודות : ולא בערתי ממנו
 בטמא . הא אם הפרישו בטומאה אינו יכול
 להתודות : ולא נתתי ממנו למת . ר"א
 לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת . ולא
 נתתי לאוננים אחרים . שמעתי בקול ה'
 אלהי הבאתי לבית הבחירה . עשיתי בכל
 אשר צויתני . שמחתי ושמחתו בו : **יג**
 השקיפה ממעון קדשך מן השמים . עשינו
 מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה
 שהבטחתנו . השקיפה ממעון קדשך מן
 השמים וברך את עמך ישראל בבני ובכנות
 ואת האדמה אשר נתת לנו בטל ומטר .
 ובולדות בהמה . כאשר נשבעת לאבותינו
 ארץ זבת חלב ודבש . כדשתתן טעם
 בפירות : יד מכאן אמרו ישראל וממזרים
 מתורים אבל לא גרים ולא עבדי משוחררי'
 שאין להם חלק בארץ . ר"מ אומר אף לא
 כהנים וזללים שלא נטלו חלק בארץ ר"י וסי'
 אומר יש להם ערי מערש : **טז** יוחנן כהן
 גדול העביר הודיות

משנה זו על של חכמתה : ולא שכתתי מלברךך ומלהזכיר
 שזך עליו . לפי שמברכים להפריש תרומה . וכן על מעשר
 ראשון ושני ומעשר עני . ולפדיון מעשר שני ולחלה . על
 כל מברכים : יב לא אכלתי באוני . כל יום המיתה הויה
 חגיגות דאורייתא ואפי' לאחר
 קבורה . ולילה שלאחר יום
 המיתה הויה חגיגות דרבנן .
 וכן יום קבורה שאינו יום
 המיתה הויה חגיגות דרבנן :
 לא לקחתי ממנו ארון ותכריכין
 למת . וכדפי' גונא אפי' ל יאסור
 שהיו אסור לקנות מלבש
 וכיוצא בזה מומער שני כדתנן
 לעיל סוף פרק קמא כל שהוא
 חוץ לחילה ושתיה נסינה אם
 לקח יוכל כגדו ולא נקט הכא
 ארון ותכריכים אלא לאשמעי'
 דלא מפעיל אס סך ממנו למת
 שאינו יכול להתודות דכתיב
 ממנו מבופו של מעשר אלא אפי'
 קנה ארון ותכריכים דלא נתן
 מבופו של מעשר על מת אלא
 יכול להתודות : יד מכאן אמרו
 מדכתיב ואת האדמה אשר
 נתת לנו : יש להם ערי מערש
 ויכולים להתודות על המעשרות
 שבידיהן מומערש הערים שלהן
 והלכה כר"י : טז יוחנן כהן
 גדול . שזש בכהנה גדולה
 אחר שמעון הצדיק :
 פעביר

לשון הפירוש שהזכרתי וכתב הרמב"ם וז"ל וזה הדרש שהוא דורש ככאן זו הפרשה מלה במלה
 אין רצונו שיאמר אדם זה בשעת הודו . אבל יודיענו ככאן על דרך הפירוש ענייני זאת הפרשה אבל בשעת הקריאה אינו קרא
 הדרשה בלשונה כמו שנתנה ע"י הנביא וזה מבואר מאוד עפ"ל : יד ישראל דאלו כהנים ולוים פליגי בהו ר"מ ור' יוסי
 בסיפא : טז העביר הודיות הזעשר . פירש כר"ב לפי שזעורא קנס את הלויים . ונדחקו התוס' בפרק ב' דכתובות דף כ"ז
 עמוד א' למנוח קרא דמוכח מיניה דעורא קנס את הלויים . ומפני כן נדחקו לפרש הכתוב בעורא (נחמיה') וזהו הכהן ב' אהרן
 עם הלויים בעשר הלויים דהכי קאמר כשיבואו הלויים לחלוק בבית הגרנות יבאו הכהנים עמהם . וכרבי עקיבא דכתבתי לעיל
 במשנה ט' . לראש"ע (דבחר) קנסא דוקא לכהן לא משמע מהאי קרא דליכא למימר עם הלויים דקאמר קרא היינו לקבל מהם
 מעשר ראשון משלה' דהא משלה' לא קנס עורא כדמוכח בפרק הזרוע [דף קלא:] . ויש לומר דלראש"ע לא נמנעו הלויים מכל
 וכל מליך לבית הגרנות לחלוק במעשר כדאמר בסמוך דלמא אקרי ויחיב . כל שכן בימי עורא שעדין לא פשט קנס : שאין
 הולכים בבית הגרנות ולכך נאמר שילכו הכהנים עם הלויים . והר"ר יוסף פירש מדכתיב במלאכי (ג) הביאו את כל המעשר
 כל בית האוצר דבית האוצר היה לשם שתיקן עורא להניח שם תרומת כהנים כדכתיב בעורא (נחמיה') . וכיון שאמר להביא
 שם המעשר א"כ של כהנים הוא דקיימא לן בפרק קמא דמגילה דף ע"ג (טו) דמלאכי זה עורא . והר"ר אלחנן הקשה דכסוף עורא
 משמע שהמעשר היה ללוים דכתיב (נחמיה יג) וחדעה כי מתנת הלויים לא נתנה להם ויברחו איש לשדהו הלויים והמשוררים וכו'
 משמע שהלוים ומשוררים היו חולקים וצריך לומר דזה היה מקמי דקנסנהו עורא . אך קראי לפי מוכחי הכי עכ"ל עוד כתבו
 שם חליבא דמאן דאמר דקנסא

העביר הודיו המעשר לפי שעורא קנס את הלויים שלא יתנו להם מעשר כשעלה מן הגולה וצני לוי לא עלו עמו וזה שיתנו המעשר לכהנים ויחזקו כהן גדול בטל הודיו כיון שאינו יכול לומר וגם נתתיו ללוי בטל את המעוררים שהיו הלויים אומרים בכל יום על

הדוכן עורה למה תישן ה' אמר להם וכי יש שינה לפני המקום עמד ובטלן את הנזקקים שהיו משרטין לעגל של קרבן בין קרנו כדי שיפול לו דם צעיניו כדי שלא יראה ויהיה כוח לכפתו ולשחטו ועמד הוא

ובטלו שגראה כבעל מוס והתקין להם טבעות בקרקע להכניסו צואר הבהמה לתוכה נוקפים מכין ודוגמתו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה [חולין דף ז'] : היה פטיש מכה בירושלים חרשי נחשת וברזל היו מכים בפטיש לעשות מלאכת האבן שהיא מותרת במועד ועמד הוא ובטלה משום דאושא מלתא טובא ואיכא זלוול מועד : ובימיו אין אדם נריך לשאול על הדמאי שהוא אמר לכני דורו כשם שתרומה גדולה עון מיתה כך תרומת מעשר וטבל עון מיתה ותיקן שיוציאו מן הדמאי תרומת מעשר ומעשר שני בלבד ולא יוציאו ממנו מעשר ראשון ולא מעשר עני שיכולים לומר ללוי או לעני הבא רחיה שהוא טבל וטול ומתקנה זו ואילך הלוקח פירות מן השוק לא היה שואל אם הם מתוקנים אם לאו אלא מיד מפריש מהן תרומת מעשר ומעשר שני ואוכל את השאר שכל הלוקח פירות מעם הארץ הם בחזקת דמאי :

סליק מסכת מעשר שני

דברכות בשם הקוסמות ועיין מה שכתבתי בריש דמאי

סליק מסכת מעשר שני

דקנסא לענייני הוא עיין שם כי אין להאריך כאן בזה וגם עיין בפרק ט' דיבמות דף פ"ו עמוד ב' בתוספות בדבור המתחיל מ"ס וכו' שכתבו אליבא דראב"ע דסבירא ליה דמדון תורה מעשר ראשון אף לכהן דקנסהו ללויים לגמרי ומשום הכי העביר הודיו עיין

א"מ"ק י"ב
סע"ס ת"י

שם ועיין מה שכתבתי בפרק ד' דקידושין במשנה א' ד"ה לויים וכו' :

בטל את המעוררים כחב

הר"ב שאמר להם וכי יש שינה לפני המקום גמרא סוטה

דף מ"ו ומסיימין בה והלא כבר נאמר (תהלים קבא) הגה לא יכוס ולא יישן שומר ישראל

אלא כל זמן שישראל שרויין בצער ועכו"ם בשלוה לכך נאמר (שם מד) עורה למה תישן ה' עד כאן ופתח הרמב"ם

והם היו אומרים זה הסכוק כאלו היו מדברים עם השם יתברך והיו צועקים אליו בזה הפסוק וזה מה שאינו ראוי לעשות ולומר כלפי הש"ע"כ :

ועד ימיו היה פטיש מכה בירושלים (שינה הלשון מטעם שכתוב בירושלמי עד תחלת ימיו הכי חסידא טאל

לר' חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו א"ל אף אנא סבר כן ע"כ והטעם שסובר (שאומר כ"ל) מסתברא סוף ימיו נראה

לי שאם היה טעם המשנה ששינה הלשון להודיע שהיה זה תחלת ימיו אם כן הוי ליה להקדים מעשה זה קודם לכולן ועיין

בפוף פרק קמא דמועד קטן : ובימיו אין אדם נריך לשאול על הדמאי לפי שער

ימיו היו שואלין אם הוא מעושר אם לא שמדקדק על עצמו היה מניחו ולא היה לוקחו מפני שהיה

נריך להוציא ממנו המעשרות והוא תיקן שלא יוציאו וכו' כמו שכתב הר"ב ועיין מה שכתבתי בריש פרק שביעי

דברכות בשם הקוסמות ועיין מה שכתבתי בריש דמאי ושם בפרק ד' משנה ג' :

כתב הרמב"ם סידר אחר מסכת מעשר שני מסכת הלה בשביל אחר שמוציאין מן הודע כל אלו הפתנות שהם תרומה ומעשר ראשון ושני אויטמגורו ועושין אורו קמא ולשין אותו ואויתחייב בחלה :